

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 69

Sobota, 31. avgusta 1935

Leto X

Konferenca male antante na Bledu

V četrtek je pričela zborovati konferenca male antante na Bledu. V zgodovini srednje Evrope, ne samo male antante in balkanske zveze, je konferenca največjega pomena, ker se vrši ob kritičnem položaju mednarodne politike in ob času, ko postajajo srednjeevropski problemi aktualni.

Italijansko - abesinsko vprašanje se male antante in srednje Evrope ne tiče direktno. Nesoglasje med Italijo in Anglijo pa je oživilo zopet vprašanje sredozemskega pomorskega pakta, na katerem sta interesirani predvsem Anglija in Turčija, potem Francija in Italija in druge dežele, ki meje na Sredozemsko morje. To je eno vprašanje.

Za Jugoslavijo je še važnejši podunavski sporazum. Enako za vso malo antanto, balkansko zvezo, Avstrijo in Ogrsko. Bodočo konferenco o podunavskem paktu baje skličejo po zasedanju Društva narodov sredi septembra meseca v Rim ali Florenco v Italiji. S konferenco se pa ne more sprijazniti Ogrska, ker njena revizionistična politika vztraja na »odrešitvi po sosednjih državah za suženjih Madžarov«; vendar se bo konference podunavskega pakta udeležila, ker ji je tako naročila Italija. Ogrska se sicer zanaša na pomoč Nemčije, kar ji pa ne more mnogo koristiti, ker ima tudi Nemčija interes, da se sporazume s srednjo in podunavsko Evropo ter Balkanom v svrhu izboljšanja svojih trgovinskih odnosov v teh deželah. Problem podunavskega pakta utegne naleteti na ovire prej v mednarodni politiki kakor v podunavju samem. Zahteve male antante glede neodvisnosti Avstrije, restavraciji Habsburžanov in korekture državnih mej so itak znane. Mala antanta pa sicer iskreno želi, da se s podunavskim paktom urede razmere v podunavju in sporedno s sosedami ob Sredozemskem morju, na čemer je interesirana zlasti Turčija zaradi svojih obširnih obmorskih ozemelj.

Vsi ti dogovori in sporazumi imajo namen osigurati meje sedanjih držav ter vpostaviti dobre politične odnose med njimi.

Posebno pozornost zbuja na konferenci udeležba turškega zunanjega ministra dr. Ruždi Arasa. Turčija še ni zavarovana s paktom ob Sredozemskem morju. Pogodbe ima z Rusijo in drugimi sosedami, ne pa z državami, ki so gospodarice v Sredozemskem morju. Zato ji nedvomno sporazumno z Anglijo želi, da se sklene sredozemski pomorski pakt in pa da se izpopolni vzhodni pakt, ki ga Turčija in mala antanta v celoti že priznavata. Z izpopolnitvijo vseh teh dogovorov bi bilo ustvarjeno politično sožitje ogromnega kompleksa držav, kar bi sigurno pospeševalo politiko miru in gospodarskega sodelovanja.

Na blejski konferenci so navzoči tudi naši poslani iz Pariza, Londona, Čehoslovaške poleg štirih zunanjih ministrov dr. Stojadinovića, dr. Beneša, Titulesca, dr. Rudži Arasa (Turčija) in referentov.

Konferenci pripisuje inozemstvo velik pomen. Okoli petdeset časnikarjev in dopisnih uradov je na Bledu, ki z napetostjo zasledujejo potek razprav.

Sedemnajst let že vladajo v srednji Evropi in nje jugovzhodu razmere, ki nujno kriče po rešitvi. Priča-

Internacionala proti vojni nevarnosti

Mednarodna diplomacija se trudi, da bi preprečila vojno v Afriki. O tem pač ni dvoma. Italija hoče dobiti oblast nad Abesinijo.

Vojna proti Abesiniji je sicer nesimpatična afriškimi in azijskim narodom ter bo nedvomno povzročila v kolonijah vznemirjenje, če ne upora proti belokožcem, ki lahko epidemično narase ter da gospodom v kolonijah (Angležem, Francozom itd.) mnogo opravka. Ta strah je utemeljen in opravičen.

O tej vojni nevarnosti se je posvetovala tudi mešana komisija strokovne in socialistične delavske internacionale v ponedeljek v Parizu. Ko-

misija je ponovila svojo proklamacijo, ki jo je naslovila na svoje strokovne in politične organizacije, da naj se na predvečer zasedanja Društva narodov vrše po vseh deželah demonstracije proti vojni.

Podpredsednik kluba angleških delavskih poslancev Atles se je posebej posvetoval s francoskim socialističnim voditeljem Blumom. Angleška in francoska delavska stranka bosta delali skupaj za poravnavo spora.

Povabila bosta Litvinova kot predsednika sveta Društva narodov, da naj s skrajnimi naporji stori vse, da se reši spor potom razsodišča.

Da, le v svobodi je konsolidacija

Ministri obetajo svobodo in demokracijo ter tozadevno zakonodajo. Z veseljem sprejemamo te vesti. Zakaj prav reakcija in zabrana svobode tiska, besede in uveljavljanja gibanj, je vzrok, da se nahajamo namesto v znosnejših razmerah, ideološko v še bolj nejasnih. Z odpravo svoboščin, ker ni mogoče nikdar govoriti jasno in povedati resnice, nastajajo osebni misteriji enkrat dr. Maček, enkrat dr. Korošec, enkrat Pribečević, enkrat dr. Kramer itd. Za temi tajnimi misteriji koleba več ali manj javno mnenje ter se cepi in slabi ustvarjajoča sila naroda.

Razvoj zahteva, da se to stanje odpravi in v ta namen je potrebna najprej svoboda tiska in besede, po-

tem pa še druga demokratična zakonodaja.

Svobodna in demokratična zakonodaja je silno enostavna. Dati mora pravice narodu brez omejevanja z ozirom na položaj in brez protekcije teh ali onih privilegiranih slojev.

Izvedba take zakonodaje je torej povsem lahka in nujna, da se prepreči raznim misterijem rovarjenja za kulisami. Ob svobodi, ob demokratični zakonodaji šele bo narod lahko sodeloval, sodil in presojal položaj po dejanskih ugotovitvah, po javni kritiki. V tem trenutku bo tudi zupšal »misterije« ter se osredotočil okoli svojih interesov, ki jih ima v državi.

Kako bodo rešili vprašanje dobave premoga?

Beograjska vlada je na seji dne 26. t. m. sklenila, da se vprašanje dobave premoga za železnice odgodi do 1. oktobra t. l. Do tedaj veljajo stare določbe.

Zahtevamo rešenje

Na podlagi akcije, ki jo je podvzel odbor koaliranih strokovnih organizacij z II. skupino in Delavske zbornice, Zvezo industrijcev itd. za preprečitev zmanjšanja naročil premoga iz premoškovnikov Dravske banovine, se je trenutno sicer preprečilo; da se namera ni izvedla že 1. septembra

Merodajni krogi zagovarjajo nabavo timoškega premoga za železnice, ker je najbolj rentabilen. Tako zahtevajo, pravijo, razlogi štednje.

— — —

t. l. Kakor smo informirani, je ministrski svet namesto, da izvrši revizijo prvotnega sklepa v smislu naših zahtev, sklenil samo podaljšati obstoječe stanje za 1 mesec dni, to je do 1. oktobra t. l.

Od Hrvatov ne pretil nevarnost državnemu edinstvu

Izven dnevnega reda na Davidovičevem shodu v Kragujevcu se je oglasil k besedi dr. Dragoljub Jovanović, ki je prepričeval zborovalce, da našemu državnemu edinstvu ne pretil nikakršna nevarnost od bratov Hrvatov.

Ta izjava se tudi nam zdi verjetna. Hrvaško vprašanje se po krivici tretira kot protidržavno, ker absolutno ne more imeti takega pomena.

kovati je, da blejska konferenca končno da povod in bazo, da se ti problemi rešijo v prid sporazuma in miru.

Komična agrarna reforma na Ogrskem

Razlastitev plemstva

Ministrski predsednik Gömbös pripravlja zakon o agrarni reformi, ki pride oktobra meseca pred ogrski parlament. Prizadete bodo predvsem latifundije rodbin Eszterhazy, Palfy in Festetics. Razdeli se zemlja nad 3000 oralov posesti. Samo navedene tri rodbine imajo 720.000 oralov zemlje.

Agrarna reforma se pa ne bo našala na ogromno imetje cerkve.

Praktično se izvede agrarna reforma šele deset let po smrti sedanjih lastnikov.

Volitve v 'Suzor' in okrožne urade

7. in 8. decembra

Kakor smo svoječasno sporočali, je sklenilo ravnateljstvo »Suzora« (Središnjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu) zaprositi gosp. ministra za socialno politiko za dovoljenje, da se izvedejo volitve v celotno ustanovo delavskega bolniškega zavarovanja.

Bivši minister soc. politike gosp. Preka je na ta predlog pristal z naročilom, naj ravnateljstvo poenostavi volilni red, nakar naj stavi predlog za razpis volitev. Posebna, od ravnateljstva Suzora imenovana komisija, je na to na svoji seji začetkom avgusta predelala volilni red, ter ga poenostavila, kolikor je z ozirom na določila samega zakona to sploh mogoče.

Komisija se je pri tem držala načela, da je treba omogočiti vsaki kolikaj pomembni skupini možnost predložiti svojo kandidatno listo. Pri Okrožnih uradih, ki imajo do 10.000 članov, more postaviti kandidatno listo že skupina, ki zbere sto podpisov volilnih upravičencev. Pri okrožnih uradih z nad 50.000 člani je pa treba samo tristo podpisov. Glasuje se z listki, tako, da ima vsaka skupina glasovnico svoje barve (kakor pri Delavski zbornici). Volitve se vrše v celi državi na isti dan, ki mora biti sobota, ali tej sledeča nedelja, kakor določijo ravnateljstva posameznih uradov.

Število volišč določajo istotako ravnateljstva, vendar pa mora biti volišče v vsaki občini, kjer je zaposlen vsaj dvesto obvezno zavarovanih članov, v večjih mestih in delavskih centrih mora biti pa toliko volišč, kolikor jih je predvidoma potrebnih za gladek potek volitev. Volilne imenike sestavijo Okrožni uradi po abecednem redu delodajalcev in delavcev in to najkasneje 25. dan po razpisu volitev. Razstavljeni pa morajo biti od 30. do 35. dne po razpisu volitev in ima vanje vpogled vsak volilni upravičenec. Od razpisa volitev do volilnega dne pa mora poteči najmanj šestdeset dni.

Na vsakem volišču posluje volilni odbor, ki se sestoji iz predsednika, ki mora biti imenovan iz vrst državnih, ali samoupravnih uslužbencev ali penzionistov in iz dveh prisednikov, eden iz vrst delojemalcev, eden iz vrst delodajalcev. Vsaka kandidatna lista ima lahko v volilnem odboru tudi svojega predstavnika.

Komisija, ki je imela nalogo sestaviti spreminjevalni predlog za volilni red, je to svoje delo končala, ter predložila svoj osnutek seji ravnateljstva Suzora, ki se je vršila 27. in 28. avgusta. Kakor že na prejšnjih, se je tudi na tej seji delodajalska skupina ravnateljstva izjavila proti volitvam po tem volilnem redu in predlagala sistem deligiranja po delodajalskih in delavskih zbornicah. Ta skupina je pri začetku razprave o volilnem redu podala izjavo, v kateri povdarja potrebo po volitvah, vendar potem deligiranja, kakor smo zgoraj navedli. Ker pa sedanji zakon tega ne dopušča, zato apelira ta izjava na g. ministra, naj ukrene potrebno, da se bo zakon tozadevno izpremenil.

Delavska skupina ravnateljstva se tej izjavi ni mogla priključiti, iz razlogov, ki jih bomo še navedli, temveč je izkoristila slučajno odsotnost treh članov delodajalske skupine, ter je z 11 proti 9 glasovi sprejela od komisije predloženi volilni red, ter sta

vila g. ministru za socialno politiko predlog, da dovoli razpis volitev, ki naj bi se vršile 7. odnosno 8. decembra t. l.

Na g. ministru je sedaj ležeče, da pridemo slednjič do volitev v ustanovo delavsko-nameščenskega bolniškega in nezgodnega zavarovanja. Ne trdimo, da nima predlog delodajalske skupine tudi svojih dobrih strani. V normalnih časih in razmerah bi tudi delavski skupini zadostovalo, da se vrše splošne volitve le v Delavske zbornice, ki imajo iste volilce, kakor bolniško zavarovanje in bi od njih deligirani člani ravnateljstev bolniškega zavarovanja prav tako predstavljali voljo volilcev, kar bi bilo seveda mnogo cenejše in bi prihranili mnogo energij za kako plodonosnejšo akcijo.

Toda razmere danes niso normalne in je zato potrebno, da se vsaj enkrat vrše direktne volitve, da se pri njih razčisti kopa problemov, ki so se v teku desetletja nagromadili, odkar je dobilo bolniško zavarovanje enotno ustanovo in skupnega nosilca.

Nezadovoljstva, ki so se nagromadila nekeje proti samoupravnim odborom, nekeje proti upravi zavoda, po največ pa proti zdravniški službi, naj bodo vsaj enkrat elementarno sproščena in naj eksplodirajo direktno v tistega, ki jih je povzročil. Treba je pa tudi enkrat temeljito pomeriti sile med zavarovanci samimi. Izkazati se mora enkrat za vselej, ali uživajo zaupanje članstva one konstruktivne sile, ki leta in leta požrtvovalno in z največjim samozatajevanjem delajo na izboljševanju socialnih ustanov, ali pa dotične, ki brezplodno nergajo in padajo požrtvovalnim delavcem vsak čas v hrbet. Naj se vendar enkrat pokaže, da samo čvekaštvo ne zadostuje za izboljšanje delavskega položaja in da je treba mnogo, mnogo podrobnejša, organizatoričnega dela, če se hoče kjerkoli zmagati.

Pri teh volitvah bo lahko skoro vsak zavarovanec postavil svojo lastno kandidatsko listo. Upajmo, da se bodo te pravice poslužili tudi vsi kverulantje, da jim bomo enkrat za vselej tako izprašili hlače, da ne bodo imeli nikoli več veselja metati polen ljudem, ki imajo poštene namene in ki naj dobe tokrat priliko, pokazati, da imajo tudi hrabra srca.

Obrov.

Italija ne napove Abesiniji vojne

V ženevskih krogih so mnenja, da Italija ne napove vojne Abesiniji, marveč prične enostavno prodirati v notranjost dežele.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

B. Traven, Bombaž

I. Knjiga

Prevoja Talpa

9

Za kilogram natrganega bombaža smo dobili šest centavov, jaz izjemoma osem. Kilogram bombaža pa je skoroda majhna gora, ki moraš zanj pri neprestanem sklanjanju v neusmiljenem tropskem soncu nabrati dve sto do pet sto sadežev. In vse to pri hrani, ki jo smemo smatrati za najpreprostejšo in kakršne pač nikjer drugje ljudje ne uživajo. En dan črn fižol s poprom, naslednji dan riž s poprom, potem zopet fižol, potem zopet riž; zraven kruh, ki si ga spečeš sam iz pšenične ali koruzne moke in ki je ali lepljiv ali pa zapečen ko oglje; potem dobiš še mescece staro, prestano deževnico; kavo si moraš skuhati iz kavinih zrn, ki si si jih napražil sam, zmel na kamnu, sladš pa si jo s cenanim, smrdečim, črnorjavim neizčiščenim sladkorjem, ki ga dobiš v malih kroglih. Sol, ki jo uporabljaš, je morska sol in pred uporabo jo moraš kar sam očistiti. Če si vsak teden dokupiš še nekaj kilogramov čebule, je to že delikatesa, če si pa včasih dokupiš še kos posušenega mesa, je to že razkošje, ki si ga ne smeš večkrat privoščiti; sicer ti od mezde ne ostane niti potnina do bližnjega večjega mesta, kjer upaš dobiti novo delo. Pri zelo marljivem delu zaslužiš na teden prav toliko, da si kupiš dvoje najcenejših čevljev, ki jih sploh dobiš v trgovini — seveda samo, če za hrano ne izdaš niti centava.

Delavstvo zahteva samostojno politično gibanje

Socialistično delavstvo Jugoslavije je ves čas po ukinitvi Vidovdanske ustave želelo in hotelo obnoviti svoje socialistično politično gibanje. Naravna pravica delavstva je to. Zakaj delavstvo ima svoje razredne interese politično, kulturno in gospodarsko. Prav sedanje razmere to opravičenost nujno potrjujejo.

Iz razvoja dogodkov smemo posnemati, da je minila doba absolutizma, ki je v nekaterih primerih napolnila fašizmu. Vračamo se v ustavnost in demokracijo, katerih podlaga mora biti le najširša svoboda, ki je pa tudi edini izhod iz minulih in sedanjih nezdravih razmer.

Te razmere je mogoče odpraviti le v demokraciji in strašne krivice, ki se vrše nad delavstvom in delovnimi sloji vseh panog, pa le z močno politično stranko, ki bo izvajala svoj politični vpliv v najvišjih plasteh državne uprave. Ze Marks in Engels sta trdila: da gospodarski boj in gospodarska organizacija ne zadostata za reševanje socialnih problemov ter da se mora organizacija služiti politične akcije, ki stremi po vplivu in oblasti v državi, kar povsem jasno potrjujejo izkušnje narodov. Tudi angleški delavci se za politiko dolgo niso menili, a danes imajo mogočno politično stranko. Ameriško delavstvo se za samostojno politično gibanje ni brigalo. Velika kriza pa ga je prisilila, da se politično udejstvuje. Svojo politiko je združilo sicer s predsednikom Rooseveltom, ki je zastopnik srednjih meščanskih stanov, ter v svoji borbi izvajalo velike socialne in politične pridobitve. V koliko je

ta politika napačna, ker se delavstvo ni še samostojno organiziralo politično, pokaže bodočnost. Vsekakor pa je resnica, da je delavstvo v Ameriki, v državi razvitega kapitalizma, moglo samo na tak način braniti svoj socialni položaj in izvajati priznanje in svobodo strokovnih organizacij.

Po vseh demokratičnih državah je delavstvo kolikor toliko preprečilo zniževanje mezd: v Zedinjenih državah, Angliji, Franciji, v severnih deželah, Švici in drugod. Po vseh nedemokratičnih državah pa mezde ne prestando padajo in se slabša življenjski standard ne le delavstva, ampak splošno.

Če danes hoče delavstvo voditi svojo politiko v naši državi, mora nujno pridobiti politični vpliv v državi. Vse druge socialno-politične ustanove morajo ostati le prazne firme, če ne bo za njimi močnega razrednega, predvsem političnega gibanja. Delavski razred in ostali delovni sloji morajo dobiti zvezo med seboj. Povezati se morajo v celoto, v politično stranko, ki bo zastopala po svojih akcijah in svojem čimvečjem političnem vplivu interese delovnih slojev, delavskega razreda. Naravno je, da mora izostati vsakršno sektaštvo, ki bi rušilo enotnost in solidarnost socialističnega gibanja.

Zahtevamo ustanovitev Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije! Od enotne politične organizacije in zrelosti delovnega ljudstva za boj imamo pričakovati zmagano naše misli in popolno socialno zaščito. Zmago popolne demokracije in popolne svobode!

Kongres socialistične mladinske internacionale

Peti kongres soc. mladinske internacionale (SMI) se je letos vršil v Kopenhagenu, rdeči prestolici demokratične danske države. Kongres se je začel z velikimi svečanostmi, ki jih je organizirala danska socialistična mladina. Na tej svečanosti je govoril predsednik SMI Koos Vorrink in tajnik socialistične internacionale Fritz Adler. Oba sta podala važne nove smernice za delo.

Drugi dan je bila v sportni palači velika internacionalna slovesnost, na kateri so danske soc. kulturne organizacije pokazale svoje delo pred predstavniki mladinske, politične in strokovne internacionale. V imenu danskih soc. organizacij je govoril danski minister socialne politike s. Steincke. Internacionalni predstavniki so bili presenečeni nad velikanskim napredkom danskega gibanja.

Tretji dan je bil v znamenju dneva nordijske demokracije. Te slovesnosti so se vršile na švedskih tleh v mestu Malmö. Veliki ljudski park je bil natlačen poln ljudstva. Prvi je govoril švedski ministrski predsednik s. Hansson, potem danski finančni minister s. Hansen, nadalje norveški ministrski predsednik s. Nygaard-svold, za njim predsednik islandškega parlamenta s. Baldwinson in predsednik finske delavske stranke s. Väinö Tanner. Švedski ministrski predsednik s. Hansson, ki je izšel iz soc. mladinske organizacije je izjavil med drugim:

»Demokracija je temelj našega dela; vodstvo je pa socialdemokratično!« Vsi govorniki so nazorno pokazali, koliko dobrega so že storili za nakredek ljudstva socialdemokrati v demokratičnih nordijskih državah.

Naslednji dan so se šele začela prava kongresna posvetovanja. Najvažnejši točki sta bili boj mladine proti fašizmu in vojni nevarnosti in razmerje do komunističnega mladinskega gibanja. O teh posvetovanjih bomo še poročali.

Diplomacija in Abesinija

Nova ideja ali kdor zna, pa zna

Italija in Francija sta glede Abesinije menda že dogovorjeni. Anglija pa z dogovorom ni zadovoljna. Italija pravi, da ni nikogar, ki bi ji preprečil vojno z Abesinijo, razen Abesinije, če prizna italijanski protektorat in ji omogoči gospodarsko ekspanzijo v Abesiniji, ki jo bo čuvala Italija s svojim vojaštvom. Angliji je to mnogo preveč.

Francija predlaga sedaj novo rešitev. Italija naj dobi mandat Društva narodov v Abesiniji, ker Abesinija (čeprav je članica Društva narodov) ne ustreza določbam Društva narodov. Prvič niso nje državne meje določene (ob italijanski Somaliji), drugič še ni odpravila suženjstva in tretjič suženjstva ne more odpraviti, ker centralna vlada nima dovolj avtoritete, da bi vazale prisilila k izpolnitvi te obveznosti. Iz teh razlogov je Društvo narodov upravičeno, da poveri mandat Italiji.

Na sankcije odgovorimo z orožjem

Zastopniku lista »Dayli Mail« je Mussolini izjavil med drugim:

Italija pojde v Afriki do kraja ter se v tem ne bo dala od nikogar ovirati. Sankcije (ukrepi proti njej) Društva narodov bi prisilile Italijo k izstopu, kar bi pomenilo vojno. Italija se bo seje Društva narodov 4. septembra udeležila in nje zastopniki bodo dokazali, da Italija mora izvršiti zgodovinsko nalogo, to je, osvoboditi Abesinijo suženjstva. Mirna rešitev je mogoča le, če Abesinija sprejme italijanske zahteve.

Torej vojna vsekakor, če se abesinski narod ne podvrže italijanskim oblastnikom.

Pri vojaških vajah na Brennerju je izjavil poveljnik francoskim časniki, da kaže z vajami Italija svoje vojno lice, da spoznata prijatelj in sovražnik, da je Italija kljub ekspediciji v Afriki v Evropi enakovredna vojaška sila.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštno položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštno položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Tudi farmar ni zmeraj kriv visokim cenam izdelanega blaga. Često je močno zadolžen in plača lahko mezde za trganje samo tedaj, če vzame za žetev predujem.

Ob štirih popoldne smo z delom končali, da bi še pri dnevu prišli domov in si skuhati večerjo. Jaz sem se izselil iz hiše.

V njeni bližini, samo krog dve sto metrov daleč sem odkril namreč neko stanišče. Čemu je služilo ali naj bi služilo, nisem vedel. Imelo je streho iz valovite pločevine, toda nobenih sten, razen če bi smeli smatrati za steno nekaj drevesnih debel, ki so bila ob strani naslonjena na streho.

V tem stanišču je bila nekaka miza. V zemljo so bili zabiti štirje koli in na teh kolih je bilo nekaj plošč valovite pločevine. To stanišče sem si izbral za bivališče, mizo pa za posteljo. Veliki zamorec se je tudi nameraval nastaniti pri meni. Prišel je k meni, si vse ogledal in prav ugajalo mu je. Nenadoma pa je zakričal: »Kaca! Kaca!«

»Kje?« sem vprašal.

»Tu, tik ob vaših nogah.«

Res, po tleh se je zvijala kača; bila je ognjenordeča in približno meter dolga.

»Nič ne de,« sem rekel, »saj me ne ob takoj požrla, moskiti so hujši.«

Zamorec se je zopet izselil.

Čez nekaj časa je prišel Gonzalo. Rdeča kača je medtem izginila.

Prav ugajalo mu je in povprašal me je, ali bi mu dovolil tu spati.

»Kar spite,« sem mu dejal, »meni je to vseeno.«

Tedaj pa je zapičil pogled v tla.

Sledil sem njegovemu pogledu.

Bila je zopet kača. To pot lepo zelena.

»Bom pa že rajši spal v hiši,« je rekel Gonzalo, »za kače ne maram.«

Mene pa kače niso posebno vznemirjale. Tako zlahka vendar ne pridejo na mizo; če bi se pa vkljub temu splazile na mizo, kar se včasih vendarle pripeti, ne bodo takoj vgriznile, in če bi vgriznile, ni treba, da so strupene. Če bi bile namreč vse strupene in bi takoj vgriznile spečega človeka, ki jim nič hudega noče, potem bi že zdavnaj ne bil več živ. Ker je ležalo stanišče višje kakor hiša, ker ni imelo sten in je zato pihal veter skozenj, ker v bližini tudi ni bilo grmovja in je bilo dovolj oddaljeno od vodnjaka in izsušene mlakuže, nisem tu skoroda od moskitov nič trpel.

Naslednje jutro je prispelo na delo še okrog dvanajst domačinov. Stanovali so precej daleč v vasi, ki je morala ležati nekje v grmičevju. Prijazili so na mulah; mnogi niso imeli ne sedel ne stremen. Ostali so imeli pač leseno sedlo, niso pa imeli vajeti; namesto vajeti so imele živali privezano krog gobca vrv.

Ti ljudje so bili poljskemu delu pod tropskim podnebjem bolj vajeni kakor mi, ki smo bili vsi — razen velikega zamorca — iz mesta. Toda napravili so mnogo manj in so morali imeti opoldne tudi daljši počitek. Toda to nas ni brigalo in se tudi ni kar nič izplačalo, da bi o tem razmišljali.

Grafično delavstvo javnosti!

Desetkrat tisoč bojevnikov

Vse grafično delavstvo v Sloveniji je organizirano. Le par neznatnih drobcev je bilo izven organizacije. Organizacija grafičnega delavstva je bila v Sloveniji 98 odstotna. Stela je skoro tisoč članov. Organizirano je bilo vse grafično delavstvo v eni enotni strokovni organizaciji ne glede na politično orijentacijo in ne glede na razlike, ki marsikje dele delavstvo na več majhnih, življenja ne-sposobnih drobcev.

Med grafičnim delavstvom, organiziranim v eni sami enotni organizaciji, so tudi oni, ki so politično nacionalno in takozvano napredno orijentirani. Ti člani grafične organizacije so bili zaposleni zlasti v Narodni tiskarni in v Delniški tiskarni.

In baš Narodna tiskarna je prva napadla grafično delavstvo in je naj-

prej vrgla na cesto svoje lastne uslužbenke, ki so bili zaposleni tudi desetletja. Enako je storila tudi Delniška tiskarna.

Obe podjetji sta še danes v boju z delavstvom, ki sta ga poglani na cesto. Boj grafičnega delavstva je v glavnem končan, le Narodna tiskarna in Delniška tiskarna sta še ostali v borbi z lastnim osebjem in sta odločeni, da ga odbijeta za vedno.

To dejstvo je danes jasno tisoč članom grafične organizacije v Sloveniji. In teh tisoč članov se dobro zaveda, kakšna je njihova bodoča naloga.

Tisoč članov bo postalo tisoč bojevnikov za svoje pravice, tisoč so-delavcev v delu za splošno delavsko dobro in tisoč maščevalcev za krut

in neosnovan napad, ki je bil nad njimi zagrešen po enem podjetju in ki je na njega nadaljevan po dveh podjetjih, ki sta enako politično usmerjeni in ki sta po svojih lastnikih končno le samo eno.

Tisoč bojevnikov, tisoč maščevalcev! Ne tihih in pasivnih, nego delavnih, aktivnih, požrtvovalnih. Kjer bodo delavski boji, tam bo teh tisoč bojevnikov. Kjer se bo dvignil glas iz delavskih množic, tam bo ojačan iz grl tisoč bojevnikov. Kjer bo sestanek, kjer bo zborovanje, kjer bo skupina, kjer se bo dogajalo karkoli, tam bo del teh bojevnikov.

In dalje bodo šle te vrste. En član ima pet znancev in prijateljev, ima še pet ožjih ali daljnjih sorodnikov. Vse mora pritegniti v boj, ki ga bo celota v bodoče bojevala. Vsak deset in iz

tisoč bojevnikov bo naraslo desetkrat tisoč bojevnikov.

Voljo ima grafično delavstvo, tradicijo ima — 70 let obstoja organizacija — borbeno je, saj je v bojih preizkušeno, odločno in sposobno je, saj je odločnost pokazalo v vsem organizacijskem delu in voljo je pokazalo tedaj, kadar je od ust pritrgovalo za vse one tovariše, ki so bili kdaj v potrebi, in ve, zakaj se bori in se bo borilo, saj je občutilo napad na lastni koži, zato bo boj trd in nepopustljiv.

Proti onim, ki so grafično delavstvo napadli, ki v tem napadu vztrajajo z očitnim namenom, da organizirano celoto grafičnega delavstva morda le okrnejo ali celo zrušijo, se bo grafično delavstvo borilo gospodarsko in politično in kakorkoli ter vselej in povsod.

Iz borbe grafičarjev

Borba grafičnega delavstva v dravski banovini je nedvomno največja načelna borba delavstva zadnjih let. V tej borbi ni šlo samo za mezdne in delovne pogoje, marveč pred vsem za priznavanje strokovne organizacije grafičnega delavstva. Zato je ta borba načelno tako silno važna, tem bolj važna ker obstoja med delavsko in delodajalsko organizacijo tudi tarifna skupnost. Po njej sta delavska in delodajalska organizacija vzajemno dolžni spoštovati in čuvati vse dogovore. Med delavsko in delodajalsko organizacijo je v grafični stroki tak dogovor, razmeroma lahko izvedljiv, ker je industrija na vi-

šku razvoja in sta obe organizaciji kompaktni. V industriji namreč ne motijo službenega razmerja in razvoja industrije majhni obrati kakor v raznih obratih.

Tarifna skupnost pa ni koristna le delavstvu, ampak tudi industriji, ker se potem nje regulirajo delovni pogoji, pa tudi trg ter skupno pobija umazana konkurenca.

V bojih si seveda stojita, kakor ob zadnjem sporu, nasproti dve popolnoma enakovredni, kompaktni organizaciji, ki tvorita pod imenom tarifne skupnosti celoto.

Tarifna skupnost in drugi sporazumi v grafični stroki so skupna za-

deva; ne morejo pa biti pri tem zadeve te ali one organizacije, ki sklepata sporazum, zadeve druge organizacije. Da to jasneje povemo: organizacija grafičnega delavstva se ne sme vtikati v notranje zadeve tiskarske organizacije, delodajalske pa ne v notranje zadeve delavske organizacije, ker so notranje zadeve vsake organizacije avtonomne in pogostoma načelno tako važne, da ne more ne ena ne druga preko njih, da ne bi utrpela moralne škode, ki pomeni za vsako organizacijo najmanj največje ponižanje tem bolj, če spora niti zakrivila ni.

V sporu med grafičnim delav-

stvom in tiskarnarji, v kolikor še ni poravnani, se mora najti pot k sporazumu po metodi popolne medsebojne sakrosaktnosti in lojalne uvidevnosti. Sporazum je v interesu obeh, ki pa prav nič ne sme žaliti suverenitete ne tega ne onega paktanta.

Če bosta interesenta vsak s svoje strani in v interesu obeh lojalno ter objektivno premotrila dejanski in moralni položaj, se nadejamo, da bo neprijetni spor v kratkem končan v prid obeh.

Tako gleda na spor v sedanjem stanju bivši grafičar, ki želi, da se čim prej v navedenem smislu sklene lojalni in časten sporazum. L. Z.

Le štiri so še

V zadnji številki »Delavske politike« smo poročali, da so se vsa grafična podjetja v dravski banovini pridružila dogovoru za likvidacijo spora, razen petih podjetij, ki sporazuma niso podpisala, in kjer se je spor nadaljeval.

Medtem je tudi Tiskarna Brata Rode in Martinčič v Celju pristopila k večini grafičnih podjetij in sprejela sporazum. S tem je bil tudi v zadnji celjski tiskarni vzpostavljen normalen obrat. Vsa celjska podjetja obratujejo kakor pred sporom in je za vsa celjska podjetja obnovljena prejšnja kolektivna pogodba za novo dobo treh let.

S tem pa se je tudi število podjetij, ki doslej še niso sprejela spora-

zuma in ki jih je bilo doslej pet, znižalo na štiri.

Le štiri podjetja se še branijo sporazuma in obratujejo le delno s stavkokazi in krumirji. Le štiri podjetja smatrajo za koristno, da hodijo svojo pot in le štiri podjetja vztrajajo še na prvotnem trdovratnem stališču ter odklanjajo sporazum, ki je bil sklenjen na kompromisni bazi. Izgleda, da pozabljajo ta podjetja celo na lastne interese in da se zlasti ne brigajo za splošne interese grafične industrije.

In kakor se bo kako podjetje izločilo iz celote, tako bo ostalo izločeno. Ob strani bo ostalo in življenje bo šlo mimo njega.

Kakšna bo pot Vodnikove družbe?

Ko se je pred leti ustanavljala Vodnikova družba, smo slišali iz ust mnogih ustanoviteljev lepe besede, da Vodnikova družba ni ustanovljena kot pridobitno podjetje, da ni ustanovljena kot konkurenca kakim drugim družbam, nego le kot dopolnilo, in da ima Vodnikova družba edini in izključni namen širiti med ljudstvom prosveto in znanje ter okrepiti napreden duh med Slovenci.

Vodnikova družba je bila nato ves čas svojega življenja v tesnih poslovnih stikih z Delniško tiskarno in z Narodno tiskarno. Knjige, ki jih je Vodnikova družba izdajala, so bile tiskane v teh dveh podjetjih.

Narodna tiskarna in Delniška tiskarna pa sta danes podjetji, ki sta v nepomirljivem boju z grafičnim delavstvom, in sicer izključno z onim delavstvom, ki je desetletja delalo v teh dveh podjetjih in med katerim je tudi mnogo članov Vodnikove družbe. Narodna tiskarna in Delniška tiskarna sta skratka v boju z onim delavstvom, ki je Vodnikovi družbi blizu, kakor je bilo nekdanj to delavstvo najbližje Narodni tiskarni in Delniški tiskarni.

Še več! Narodna tiskarna in Delniška tiskarna obratujeta danes delno s stavkokazi in s krumirji in ima-

ta najresnejši namen, da obratujeta tako tudi v bodoče. Stavkokaze in krumirje sta nabrali po vsej državi. Kvalifikacija teh ljudi ni važna in podjetji sprejmeta slehernega tujerodca, da je le voljan krumiriti.

Obe podjetji sta postali iz urejenih tarifiranih podjetij, kjer je delalo domače delavstvo, netarifirani krumirski budi, kjer lepi tiskovini ni več mesta.

Čitali smo nedavno, da so pisatelji, zlasti pa mladi intelektualci sklenili, da ne bodo dopustili, da bi prišli njihovi rokopisi v krumirske obrate. Ne bo dolgo, ko se bo temu sklepu pridružila sploh vsa javnost in bo odklonila vse, karkoli bo prihajalo posredno ali neposredno iz krumirskih rok.

Menda tudi Vodnikova družba ne bo hotela prinašati luči prosvete in napredka od tam, kjer je tema. V krumirskih podjetjih domuje nazadnjaštvo in mrak. Od tam ne zasveti ničesar.

In če bo hotela Vodnikova družba ostati ljudska prosvetna institucija, bo morala poiskati novo zatočišče in pretrgati vezi, ki so jo spajale z Narodno in Delniško tiskarno, ki hočeta ostati od vsega gospodarskega in javnega življenja odrezani šuštnarici.

Senator dr. A. Kramer, minister n. r.

Senator dr. A. Kramer, večkratni minister in sedaj minister na razpoloženju, je predsednik Narodne tiskarne.

Ugotovili smo ponovno, da je zadnja leta Narodna tiskarna po svojih predstavnikih v Društvu tiskarnarjev bistveno vplivala na razmerje med grafičnimi delodajalci in delojemalci.

Ugotovili smo, da je Narodna tiskarna večkrat kršila obveznosti, ki jih je nalagala kolektivna pogodba, in da je zlasti dvakrat prelomila vse bistvene obveznosti ter celo one, ki so bile med delodajalci in delojemalci sklenjene baš zaradi nje.

Prvo grobo kršitev je Narodna tiskarna zagrešila lani, ko je tajno izučevala lajike na stavkih strojih, da bi ji ti služili v sporu z delavci kot stavkokazi.

Zaradi tega je bila Narodna tiskarna soglasno obsojena tako od zastopnikov delojemalcev kakor tudi od zastopnikov delodajalcev.

Slične prestopke pa je Narodna tiskarna zagrešila tudi že prej, ko so se poučevali za delo na stavkih strojih nekateri novinarji.

Letos je Narodna tiskarna vnovič kršila sporazum, ki je bil sklenjen lani med delodajalci in delojemalci, in sicer v točki, ki je bila sklenjena baš zaradi Narodne tiskarne. Lanski sporazum je namreč prepovedal kakršnekoli priprave za nastop proti delavstvu. In Narodna tiskarna je tajno take priprave vršila.

Vsa ta dejanja se morejo označiti najmanj za besedolomstvo.

Dokazali smo, ko smo prikazovali javnosti prekršaje Narodne tiskarne, da so nekateri predstavniki Narodne tiskarne vedoma govorili neresnico.

Dne 30. junija t. l. je Narodna tiskarna samovoljno vrgla vse svoje delavstvo na cesto. Storila je to kljub temu, da je tedaj kolektivna pogodba še veljala, kljub temu, da je celo po zakonitih določilih nedopusten takojšen odpust delavstva, in kljub temu, da rok, ki ga je postavila delodajalska delegacija pri pogajanjih za

odgovor na njene predloge, še ni potekel.

Narodna tiskarna je torej kršila zakonite predpise, je kršila določila kolektivne pogodbe in je v vsem postopala najmanj nefair in nelojalno.

Sploh je Narodna tiskarna že nekaj let netila spor med delodajalci in delojemalci in ga je končno letos tudi dejansko povzročila.

In ko je povzročila spor, je zahtevala, da so vsa grafična podjetja v dravski banovini v tem sporu solidarna in da združeno napadejo grafično delavstvo. Končno je bila solidarnost grafičnih podjetij dosežena in vse grafično delavstvo v dravski banovini je bilo poginano v stavkovno gibanje.

Ko pa je večina podjetij, ki so bila po krivdi Narodne tiskarne poginana v spor, zahtevala, da se z delavstvom sklene sporazum, je zopet Narodna tiskarna prva in najodločnejše odklonila, da sprejme sporazum, sklenjen med pretežno večino grafičnih podjetij in delavstvom, ter je s tem prelomila solidarnost, na kateri je začetkoma najodločnejše vztrajala.

V vsem tem se je Narodna tiskarna pokazala za skrajno nedosledno.

Zlasti se je izkazalo za nedosledno tudi zato, ker je prvotno odklanjala vsak sporazum z delavstvom, češ, da bo sprejela le ono, kar bodo sprejeli drugi. Sedaj so druga podjetja sprejela sporazum, Narodna tiskarna pa se sporazum ne tiče.

Narodna tiskarna si je v letošnjem tarifnem gibanju grafičnega delavstva postavila večji spomenik. Narodna tiskarna je žigosana za vso slovensko javnost.

In predsednik te Narodne tiskarne je senator dr. A. Kramer, minister n. r.

Mnenja smo, da senatorska čast ni združljiva s predsedovanjem podjetju, ki je storilo toliko neprimernih dejanj kot je to storila Narodna tiskarna.

Eksistenco jim hočejo ubiti

Preden je nastal spor med grafičnimi delodajalci in delojemalci, so se pogajali zastopniki obeh strank za kolektivno pogodbo, ki naj bi veljala po 1. juliju t. l., ko je ugasnila veljavnost dotedanje kolektivne pogodbe.

Zastopniki obeh strank so bili soglasno mnenja, da naj velja stara kolektivna pogodba še dalje, torej tudi po 1. juliju t. l. Sporna je bila le doba nadaljnjega trajanja veljavnosti pogodbe. Delodajalci so dosledno vztrajali, da more veljati dotedanja kolektivna pogodba največ še eno leto. Delojemalci pa so predlagali, da naj traja veljavnost več let.

Za tem navidezno edinim spornim vprašanjem pa so tičale težje reči. Delodajalci so vztrajali na največ enoletnem podaljšanju dotedanje kolektivne pogodbe zato, ker so bili prepričani, da bodo mogli nato zlahka zreducirati delovne pogoje, zlasti praznike in dopuste. To redukcijo praznikov in dopustov za 50 odstotkov bi po mnenju delodajalcev dosegli že s tem, da bi po enem letu sprejeli kolektivno pogodbo, kakršna bi bila tedaj sklenjena v Zagrebu. Delojemalci pa so vztrajali na večletni veljavnosti kolektivne pogodbe iz raznih razlogov, pa tudi zato, ker niso hoteli spajati tukajšnjih delovnih pogojev z delovnimi pogoji v drugih kolektivnih pogodbah pod pritiskom, nego so hoteli, da se pogajanja za eventualno enotno tarifo za vso državo razvijejo svobodno in da se tako sklene enotna kolektivna pogodba, ki bi, kolikor je mogoče, zadovoljevala i delojemalce i delodajalce po vseh krajih države.

Kakor so bile torej v ozadju težje reči, je bilo letos vendarle sporno samo vprašanje roka.

In še preden je bilo to sporno vprašanje rešeno, je Narodna tiskarna pognala svoje delavstvo na cesto.

Nerazumljivo je bilo, čemu je Narodna tiskarna to storila. Sama je trdila, da ne želi poslabševati dotedanjih delovnih pogojev. Pozneje je trdila, da je to storila, ker je nastalo netarifno stanje in da bo pozneje sprejela sporazum, kakršnega bodo sprejela druga podjetja.

Sedaj pa, ko je sklenjen z drugimi podjetji sporazum, se Narodne tiskarne sporazum ne tiče.

Narodna tiskarna obratuje nadalje s stavkokazi in krumirji. To delo je težko in tudi drago. Vendar Narod-

na tiskarna prenaša vse težave mirno in se junaško trka na prsa, češ, da ne sprejme nobenega sporazuma.

Vprašanje nastane, kaj Narodna tiskarna prav za prav hoče.

Odgovor ni posebno težak.

Narodna tiskarna je že od nekdaj stremela, da bi se znebila slehernih obveznosti do svojega delavstva. Narodna tiskarna je intenzivno želela, da se slej ko prej znebi kakršnekoli delovne pogodbe. Narodna tiskarna je že dokaj časa želela, da bi z delavstvom razpolagala popolnoma svobodno.

In ta cilj hoče doseči.

Vsebolj pa se Narodna tiskarna zaveda, da je grozdje preklislo. Spoznava, da cilj ni dosegljiv. Grafično delavstvo ne dela brez kolektivne delovne pogodbe. Brez nje delajo nekateri krumirji, ki so se iz egoističnih razlogov, ali pa zaradi manjvednosti izločili iz skupnosti. Organizirano grafično delavstvo — in vse slovensko grafično delavstvo je organizirano — je del skupnosti in dela le v podjetjih, ki priznavajo in izvajajo kolektivno pogodbo.

Ko je Narodna tiskarna prišla do tega spoznanja, se mu še vedno ni prilagodila. Boj proti lastnemu delavstvu, proti domačemu grafičnemu delavstvu nadaljuje in naj stane, kar hoče.

Narodni tiskarni sedaj ne gre več za delovne pogoje. Narodni tiskarni ni do nobenega sporazuma. Zanj ni vprašanja, ali naj bo sklenjeni sporazum ugoden ali neugoden. Narodni tiskarna ostaja sedaj samo še en cilj: ubiti vsem svojim nekdajnim uslužbencem eksistenco.

Ubiti jim eksistenco, onemogočiti preživljanje, jih streti in ponižati in jih nato ponižane sprejeti brez obveznosti, da ji bodo voljni popolnoma na razpolago.

Ubijanje eksistenc je danes cilj Narodne tiskarne in želja izdajateljev naprednega časopisja, ki pa pretaka krokodilske solze, če je kje v nevarnosti ena sama eksistenca, če se ta eksistenca le ne tiče gospodov od Narodne tiskarne.

Kakor je Narodna tiskarna spoznala že marsikaj, tako bo morala spoznati, da ji tudi krvniški posel ne more uspevati.

Morda bi se ji moglo tudi pri tem pripetiti po znanem pregovoru, da kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade.

Ali veljajo zakoni za vse?

Kadar izbruhne stavka, tedaj vse rigorozno pazi, da se delavstvo v ničemer ne pregreši. V tej pažnji gre do celo tako daleč, da delavstvo znatno omejuje v gibanju in mu otežkoča položaj. Delavstvo se lahko vestno drži vseh zakonov, pa mu to popolnoma nič ne koristi, če se kdo zmislji, da je mogoče le pričakovati kako možnost nezakonitosti. Že zaradi samega suma se proti delavstvu izdajajo ukrepi, ki ga znatno utesnjujejo in ovirajo.

Stavka grafičnega delavstva je imela obrambni značaj. Saj je to popolnoma jasno že zato, ker je Narodna tiskarna brez vzroka sama pognala delavstvo na cesto še v času, ko je veljala kolektivna pogodba. Narodna tiskarna je 30. junija 1935 izprla vse svoje delavstvo. Kar je dalje sledilo, je bilo le posledica tega dejanja Narodne tiskarne.

Grafično delavstvo je bilo torej v obrambi. Kadarkoli se je grafično delavstvo nahajalo v gibanju ali v stavki, je znalo spoštovati vse zakone in se je služilo med vsako stavko le z legalnimi sredstvi. Kljub temu pa se je na grafično delavstvo strogo pazilo in se ga je brez potrebe marsikdaj zelo oviralo. Član grafične organizacije na primer ni smel za trenotek postati v bližini parka ob Miklošičevi cesti in že je bil v nevarnosti, da se ga bo smatralo za atentatorja na Delniško tiskarno, ki je tam v sosesčini, in da se ga ne bo odpeljalo po ulicah, kamor bi prostovoljno sicer ne šel.

Prav je, da se zakoni spoštujejo in izvajajo. Vendar je to prav, če velja na vse strani. Zakone so dolžni izvajati vsi državljani. In če se zahteva izvajanje zakonov od enih, je potrebno zahtevati isto od drugih.

Zato mislimo, da ni prav, če se posamezna podjetja lahko poslužujejo v boju z grafičnim delavstvom sredstev, ki so protizakonita.

V smislu zakona o zaščiti delavcev je potrebno prijaviti vsak odpust v masah predhodno. Narodna tiskarna je momentano odpustila vse svoje delavstvo, ne da bi nameravani odpust predhodno prijavila Inspekciji dela, ki ima v takih primerih svoje posebne naloge. Ko je Narodna tiskarna pognala vse svoje uslužbence na cesto, je zaposlila kot kvalificirane delavce svoje bivše uradnike, četrdeset tistih stroke niso nikdar izučili in nimajo tudi ne pomočniškega izpita, ki ga obrtni zakon določa. Kršila je s tem določila obrtnega zakona. Obrtna oblast je dolžna, da ta zakon varuje. Ko je Narodna tiskarna pozneje zbirala stavkokaze, je zaposlila tudi inozemce. Inozemcev ne sme zaposliti nobeno podjetje brez dovoljenja, ki ga pa je v smislu zakona o zaščiti delavstva mogoče doseči le tedaj, če ni domačega delavstva na razpolago. Inozemce je zaposlila tudi litografija J. Čemažar. Vsako neprijavljeno zaposlitev inozemca pa sploh povzroči takoj globo in brezpogojen odpust zaposlenega inozemca. Narodna tiskarna se ne drži zakonitih določil o osemurniku in ne plačuje

nadurnega dela z zakonito odškodnino. Nedeljsko delo ni regulirano v Narodni tiskarni v smislu zakonitih določil, ker se mora nedeljsko delo odškodovati kljub temu, da se ga odškoduje z odškodnino, še z ustrežajočim prostim časom. V nasprotju z zakonitimi določili je tudi delo v

Še vedno so socialni

»Jutro« in »Slovenski Narod« in tudi »Domovina« kaj radi pišejo o socialnih vprašanjih, o problemih malega človeka, prinašajo slike iz krajev, kjer vladata beda in pomanjkanje in se zlasti radi ustavljajo v rudarskih revirjih, da opisujejo težko življenje rudarjev. Vsi ti listi so na vso moč socialni.

Kadar pa bi morali oni, ki so za te liste merodajni, z dejanji dokazati svojo socialnost, izgine vse ono veliko razumevanje za socialne potrebe.

V polni meri se je to pokazalo ob gibanju grafičnega delavstva. S tem gibanjem so bili vsi ti takozvani napredni časopisi prizadeti, saj imajo delovni pogoji grafičnega delavstva vpliv na večjo ali manjšo dobičkanost teh listov.

Sedaj, ko je bil prizadet torej lasten žep, je bilo socialnosti hitro konec. Ne samo, da se gospodje iz podjetja, kjer se ti listi tiskajo, niso izkazali za socialne, nego so celo prekobili vse druge delodajalce v agresivnosti in nepomirljivosti. Prvi so bili zastopniki Narodne tiskarne, ki so ostrili razmerje med grafičnimi delodajalci in delojemalci, prva je Narodna tiskarna pognala delavstvo na cesto in kot zadnja vztraja Narodna tiskarna v boju proti grafičnemu delavstvu.

Vstal je in je zopet padel

Opisali smo že, kako ogaben posel je stavkolomstvo. Narisali smo figuro stavkokaza in krumirja tako kakor jo gleda vsak pošten človek in kakor jo vidita zlasti delavec in nameščene. Stavkokaz in krumir sta najodurnejša pojava.

Navadno se takega ogabnega posla loti le človek, ki sploh ne pozna reda v vsem svojem življenju, ki nima nobene vesti, nobene časti, nobene ponosa in ki vidi vedno le svojo osebno korist. Egoizem je v takem človeku najbolj razvit čut. Zdrava celota ima s takimi ljudmi vedno opravka.

In s takimi ljudmi ima opravka tudi grafično delavstvo v letošnjem gibanju.

Včasih pa se zaleti med stavkokaze človek, ki ga preje nihče ne bi obsodil, da je zmožen takšnega dejanja. Taki izredni primeri so redki in so pač izredni.

In tak izreden primer je doživelo grafično delavstvo v sedanjem gibanju.

Z avtom ministra dr. Kramerja se je nekega dne pripeljal v Narodno tiskarno — že davno pred tem je Narodna tiskarna vrgla vse delavstvo na cesto — dolgoletni član organizacije. Preko 30 let je bil član organizacije. Bil je svedečasto tudi funkcionar in se je udeleževal zlasti v prosvetnem delu. Kot funkcionar se je vozil tudi v Zagreb, da je tam sodeloval pri sestavljanju prosvetnega programa, po katerem naj bi se poglobila stanovska in delavska zavest vsega grafičnega delavstva v državi in po katerem naj bi organizacija delala za prosvetno, kulturno in moralno povzdigo vsega grafičnega delavstva, zlasti pa za organizatorično zavest med grafičnim delavstvom v onih krajih, kjer je te zavesti premalo.

Lepo je bilo, ko se je ta član nekega dne pojavil v organizacijskih prostorih ves dostojanstven s sivimi lasmi in ponosnim nastopom in je javil, da je izstopil iz Delniške tiskarne, ker je odklonil krumirski posel, ker je odklonil delo za tiskarno, ki je vrgla njegove tovariše in tovarišice na cesto. Izstopil je iz Delniške tiskarne, ker ni hotel sprejeti v delo rokopa iz Narodne tiskarne. Z dejanjem se je izkazala visoka zavest in tovariška solidarnost. Že prej so gle-

dveh podjetjih, ki ga opravljajo posamezni stavkokazi, ker se s takim delom izigrava zakonita določila o osemurniku.

Ali zakoni ne veljajo za vse? Mnenja smo, da morajo veljati za vse ali pa za nikogar.

Narodna tiskarna se je torej v tem boju izkazala za najhujšega in najostrejšega nasprotnika, ki se ne zadovoljuje le z delnim oškodovanjem delavstva, nego ga hoče streti popolnoma in ga podvreči na milost in nemilost.

Pri tem pa »Jutro« in »Slovenski Narod« ter »Domovina« še nadalje pišejo socialne članke in rišejo potrebe in zahteve delavstva.

Jasno je, da je tako pisanje le hinavščina.

Proti tej hinavščini mora protestirati vse delavstvo in nameščenestvo in upreti se ji mora vsa javnost.

Nedavno smo čuli, da pisatelji ne bodo pisali v liste, ki jih izdelujejo krumirji. Naravno je, da se temu pridružijo vsi javni delavci in odklonijo, da bi se o čemurkoli pisalo v teh listih, kar bi bilo z njimi v zvezi.

Zlasti pa naj odklonijo vsako priobčevanje izjav, referatov, govorov in ostalega oni javni delavci, ki delajo v raznih socialnih ustanovah.

Nesmiselno, nemogoče in nedopustno je, da bi se »Jutro«, »Slovenski Narod« ter »Domovina« posluževali javnih delavcev, ki se udeležujejo v delavskih in nameščenskih vrstah. Prispevki teh ne spadajo v liste, ki jih stavijo in tiskajo stavkokazi in krumirji.

dali mnogi člani nanj s spoštovanjem in s toplino. Tedaj je bilo spoštovanje stopnjevano.

Samo eno stavkaško podporo je sprejel. Kmalu za tem se je pripeljal z avtom v Narodno tiskarno in kmalu za tem je delal sredi med drugimi stavkokazi in krumirji.

Obljubovali so mu položaj, dali so mu pogodbo. In ko je imel zavarovane svoje koristi, je šel na posel, ki ga delavstvo smatra za zločinski.

Popolnoma pa vendarle še ni zamrla vest. Vse vezi dolgoletnega članstva še niso bile potrgane. Ostalo je še nekaj spominov na dobo, ko je bil aktiven za skupnost, ko je gledal pred seboj ideale in ko je skušal delati zanje.

Prišel je zopet nekega dne, da obudi kesanje, da se izpove, da izreče obžalovanje in da poišče pot nazaj.

Trpek, grenak je bil občutek, ko je vnovič stopil na sveta tla skupnosti: v organizacijske prostore, kamor odpadnik nima več vstopa. Ničesar delavstvo težje ne odpušča kot izdajstvo.

Vendar je bilo kesanje iskreno, obžalovanje občuteno in resnično so bile solze, ki so tekale možu iz oči tedaj, ko je prišel kot odpadnik v organizacijo, in resnično so bile solze moža tedaj, ko je iskal poti nazaj. Ob takim kesanju, ob tolikšni boli se odpušča najgrše dejanje. In celota je bila pripravljena, da odpadnika vnovič sprejme.

Samo na evropski način se je hotel še posloviti od onih, ki so ga spravili na napačno pot.

Napisal je pismo, izpovedal se je vnovič, razložil, da tako nečastnega dejanja ne prenese, da ga peče vest in da ga je sram pred nekdajnimi tovariši, znanci in dobrimi prijatelji.

Napisal je pismo in je vstal.

Odšel je iz podjetja, ki ga je pognalo tisočem v hrbet in se ga poslužilo kot sredstvo v boju proti njegovim lastnim tovarišem.

Odšel je iz podjetja in se je napotil nazaj v organizacijo, kjer je njegovo mesto. Dvakrat pa je pot prekinil, da obišče ravnatelja podjetja, iz katerega je izstopil prvič, ko se je zahtevalo od njega netovariško dejanje, in da se z njim posvetuje.

In od tedaj ni več nadaljeval poti nazaj. V organizacijo ga ni bilo. Odšel je iz enega podjetja, pa je zašel

v drugo podjetje, da tam vrši enak posel, zaradi katerega se je prvič skesal, ker ga je pekla vest in ker ga je bilo sram.

Vstal je samo za trenutek in je nato vnovič padel.

Danes je zopet za hrbtom svojih nekdanjih tovarišev. Spozabil se je vnovič, ker ni sposoben, da doprineše žrtev, ker ni sposoben, da se bori s celoto za skupne ideale. Lastna korist, skrb za lasten dobrobit sta zmagala.

Škoda je moža, ki je užival splošne simpatije. Škoda je moža, na ka-

terega so bili ponosni ožji tovariši in znanci. Škoda tem bolj, ker ima le enega sina, za katerega je častno in pošteno skrbel vse življenje, da mu je priboril ugleden položaj. Ugled očeta je v očeh vseh onih, ki jih je zapustil, potemnel.

Morda pa le ni škoda. Morda bi bilo najbolje, da bi se končno razgallili vsi, ker tedaj bi zdravi del delovnega ljudstva lahko z gotovostjo prešel svoje vrste, ocenil svojo moč in točno dognal, kdo je na drugi strani.

Pot delovnega ljudstva, ki gre nezadržoma naprej, bi bila tedaj mnogo lažja in mnogo hitrejša.

Navada je železna srajca

Nekajkrat smo dokazali, kako so se nekateri gospodje pri Narodni tiskarni skregali za resnico.

Izgleda pa, da so v tem pogledu nepoboljšljivi.

Nedeljska številka »Jutra« poroča med dnevnimi vestmi o gibanju med naročniki »Jutra« in piše o tem gibanju kot o napredku lista. Pravi, da je v juliju in avgustu odpovedalo »Jutro« le 37 naročnikov.

Da smo »Jutro« s tem zasačili na laži, naj pove dejstvo, da je le en naš član, ki se je slučajno bavil tudi z naročniki »Jutra«, prinesel v Ljubljano upravi »Jutra« 42 odpovedi. Seveda pa te odpovedi niso bile edine. Mislimo namreč, da imajo gospodje pri »Jutru« s svojimi inkasanti boljše stike, nego mi, zato jim bo morda znano, da pobero polovico manj naročnine, nego preje, kakor to sami trdijo. Dalje bo gospodom pri »Jutru« morda tudi znano, da je uprava »Jutra« izdala okrožnico, ki je prišla tudi nam v roke, v kateri prosi svoje naročnike, naj ostanejo listu zvesti in da naj z njim potrpe, ter da ga bodo vseeno pošiljali, četudi ga je naročnik odpovedal. Menda uprava »Jutra« ne razpošilja takih okrožnic zaradi aprilske šale.

In vendar piše nedeljsko »Jutro«, da zaznamuje list velikanski napredek.

Vse kaže, da so nekateri še ved-

no sperti z resnico in se jih nelepa navada drži kakor železna srajca.

Zmotno je mnenje »Jutra«, da je doslej kdorkoli z ali pa brez podpore marksistov skušal izvesti kako bojkotno akcijo. Res je le, da je organizacija grafičnega delavstva dobila mnogo pozivov, da organizira odpor proti vsemu naprednemu časopisu, ki se je v gibanju grafičnega delavstva izkazalo tako žalostno in katerega pravo socijalno mišljenje se je ob tej priliki do dna razgallilo. Kljub pozivom pa ni organizacija storila ničesar in je celo zabranila onim članom, ki so začeli pobirati odpovedi naprednega časopisa na lastno pest, da naj ta posel do nadaljnjega odlože.

Poskušana torej ni bila nobena bojkotna akcija.

Res pa je, da je ogorčenje do takozvanega naprednega časopisa vedno večje in da se vedno česče oglašajo zahteve, da je potrebno prenesti to ogorčenje v vidno obliko.

Bojkotne akcije torej še ni! Kadar pa bo dalo delavstvo in nameščentvo duška svojemu ogorčenju nad početjem gospodov, ki so vzeli v eksploatacijo javno mnenje in ga vodili v znamenju naprednosti in nacionalnosti le po potih, ki so nekaterim ustrezala, tedaj bo jo in »Jutro« ne bo moglo niti sebi niti drugim brisati oči.

„Stroje so popravili“

»Jutro« je nekoč napisalo, da so novi sodrudniki popravili stroje, ki sedaj brezhibno funkcionirajo in sploh producirajo mnogo boljše nego preje, ko je na njih delalo delavstvo, ki so ga iz Narodne tiskarne pognali 30. junija t. l. na cesto.

Opisali smo že, kako izgleda dejansko to popraviljanje strojev. Ne bo dolgo, ko se bodo po novih sodrudnikih popravljani stroji še prav posebej izkazali.

Sedaj naj še povemo, kaj vse se je včasih dogajalo v Narodni tiskarni, ko so bivši na cesto pognani delavci še sedeli za stavnimi stroji in se trudili, da bi ti stroji v redu funkcionirali.

Narodna tiskarna ima poleg najnovejšega in nekaj novejših stavnih strojev tudi najstarejše tipe. Razumljivo je, da noben stroj ne more ostati večno intakten. Z leti se stroj obrabi in je potrebno izmenjati zlasti nekatere dele, ki se hitreje obrabijo.

Kadar je na kakem stavnem stroju nastala taka potreba, se je začel križev pot prizadetega strojnega stavca. Vodstvo podjetja je skoro dosledno odklanjalo sleherno nabavo rezervnih delov. Zlasti pred leti je bilo kar nemogoče doseči, da bi se naročil kak kos stroja.

Baronske plače novih sodrudnikov

Ko je začelo »Jutro« govarjati postopanje Narodne tiskarne, ki je vrgla na cesto preko noči vse svoje delavstvo, se je spotaknilo tudi nad prejemki grafičnega delavstva, ki je bilo uslužbeno v Narodni tiskarni. Trdilo je, da je imelo to delavstvo 4000 dinarjev in več mesečnih dohodkov. Zglašalo se je nad temi neizmerno visokimi dohodki in je opo-

zarjalo na nedopustnost tolikšnih dohodkov vse javne in privatne nameščence in zlasti vse delavstvo, češ, da je pri današnjih prilikah vnebovpijoče, da ima še kak delavec 3 ali pa celo 4 in več tisoč dinarjev dohodkov na mesec. »Jutro« je označevalo te nezasišane dohodke za baronske plače.

Pri vsem pa je »Jutro« pozabilo povedati, da je le del uslužbencev Narodne tiskarne dobival večje prejemke, in sicer znatno manjši del uslužbencev, medtem ko je imela pretežna večina delavstva v tem podjetju znatno nižje dohodke. Pozabilo je dalje »Jutro« povedati, da je bilo za take dohodke izvršeno mnogo prekurne ali nedeljskega ali pa nočnega dela. Zlasti pa je »Jutro« pozabilo povedati, da je organizacija neštokrat posredovala, da bi se prekomerno delo opustilo, da bi se zaposlili novi uslužbenci ter da bi se preprečilo kupičenje nadur, ki kvirijo delavstvu zdravje in ki prinašajo tudi podjetju škodo. Često je organizacija celo ostro nastopala z zahtevo, da se nadurno delo omeji. In le organizacija je pripisovati, da se je v zadnjih letih nadurno delo znatno omejilo in da so s tem v zvezi padli tudi dohodki uslužbencev. Organizacija ni kriva, če Narodna tiskarna ni uredila svojega obratovanja po željah in navseh organizacije in če so tako imeli nekateri uslužbenci Narodne tiskarne semintja morda nekaj višji dohodek. Vse, kar so prejemali, pa je bilo zaslužen in ne gre na naslov normalnih plač.

Vendar se je »Jutro« zglašalo nad prejemki svojih dotedanjih sodrudnikov.

Ničesar pa »Jutro« ne piše o dohodkih novih svojih sodrudnikov. Ne pove, da ima mnogo teh sodrudnikov že osnovne plače višje, nego jih je imelo prejšnje delavstvo. Seveda vsi nimajo takih prejemkov. Imajo jih tisti, ki so znali izrabiti položaj. Nekaj jih je tudi takih, ki jih je podjetje celo stavca za 300 dinarjev na teden.

Zlasti pa »Jutro« molči, koliko prejemajo nekateri najbolj delavni krumirji. Ne pove, da delajo v tem času pomanjkanja delavcev nekateri krumirji kar v dveh podjetjih. In v obeh podjetjih poleg normalnih ur še nadure. Tako imajo taki pridni novi

Temni oblaki nad steklarji v Jugoslaviji

Hrastnik, dne 29. avgusta.

Položaj v steklarski industriji se od dne do dne slabša, zlasti za steklarske delavce. Namesto steklarjev delajo sedaj spopolnjeni stroji, ki bruhajo steklarske izdelke v kratkih dneh s toliko naglico, da potem ni več posla za roke delavcev.

V steklarni Hrastnik, ki je le en del jugoslovenskega steklarskega velepodjetja z istimi lastniki, obratujejo samo z eno banjo in še ta visi skoro vedno v zraku. Često pride sredi dneva obratovanja in pravi delavcem, da še ne ve, če se bo drugi dan delalo, ker še niso prispela nova naročila. Ob sobotah obrat sploh stoji, sicer delajo steklarji na 14 dni po 5 do 6 šihov. Tovarna vedno tarnja, da ima najmanj 50 delavcev preveč, tako vsi skupaj trpijo, da ne gre 50 ljudi na cesto. Vsi pa imajo za življenje premalo... v smrt pa tudi nihče ne gre rad prostovoljno. To hiranje steklarjev traja že od leta 1932. naprej. Od julija naprej pa so številni delavci sploh brezposelni. Številnih pritožb, ki jih ima delavstvo, niti ne more uveljavljati, ker podjetje izjavlja, da z zapniki sploh noče razpravljati. Gospodje torej enostavno ne priznavajo zakona o delavskih zaupnikih, ki velja v naši državi že od leta 1922. naprej. O tem je obveščena banska uprava z zahtevo, da zadevo razčisti in pokliče krivce na odgovor. Bomo videli, kaj bo.

V Rogaški Slatini že tudi v steklarni več tednov ne delajo. Bajne ni naročil. Ker

Vašim sladkim deklicam

kupite za šolo naše
SEKICA-OBLEKE. Veselilo
Vas bo, kako bodo Vašim
Ijubljenkam dobro pri-
stojale

TIVAR-
obleke

za vse otroke!

sotrudniki, ki delajo kar v dveh podjetjih, tudi po 2000 dinarjev tedenskih dohodkov. In od tega denarja ničesar ne žrtvujejo niti za brezposelne, niti za invalide niti za vdove in sirote in celo zase in za svojo bodočnost malo skrbje.

Pa se »Jutro« prav nič ne zgraža. Krumir lahko doseže mesečno tudi 9000 dinarjev, pa je to v redu. Ni pa bilo za »Jutro« v redu, ko je prejemale grafično delavstvo svoje prejemke točno po kolektivni pogodbi, ki je veljala za vsa podjetja in se ni »Jutro« tudi prav nič zmenilo, da je to delavstvo dajalo lep del svojih dohodkov za podpiranje potrebnih.

Ko je »Jutro« že tako dosledno v svojem sovraštvu do grafičnega delavstva in ko je že tako dosledno v napadu nanj, naj bi bilo dosledno še pri očitjanju baronskih plač in naj bi si v to svrhu malo ogledalo prejemke svojih novih dičnih sodrudnikov.

Morda pa »Jutro« molči, da ne bi opozorilo svojih krumirjev, da žanjejo le oni, ki so znali izkoristiti položaj, da pa nimajo mnogo oni, ki so se kar slepo zaleteli v objem Narodne tiskarne.

pa tam delajo bolj luksuzne predmete in je znano, da je za luksuz še vedno dovolj denarja, se tej ustavitvi čudimo.

V Paračinu, kjer spada steklarna v isto podjetje, je izbruhnil nedavno spor s podjetjem, ker so se delavci uprli nastavitvi došlega inozemskega steklarja. Podjetje je temu ugovoru odgovorilo z ugasnitvijo ene peči. In vendar imamo strogo naredbo o sprejemanju inozemskih delavcev in ogromno brezposelnih steklarjev-domačinov.

Tudi steklarni v Sisku in Pančevu stojita. V Pančevu izdelujejo šipe. Izgleda, da v Jugoslaviji vendarle še premalo šip pobijemo.

Na novo je začela obratovati manjša peč v Daruvaru, kjer izdelujejo električne žarnice.

V Turčiji ustanavljajo nove steklarne m smo upali, da bo tam kaj posla za naše ljudi. Bila je poslana tja posebna jugoslovanska delegacija, ki pa se je vrnila praznih rok. Mesta so zasedli Bolgari.

Nove steklarne gradijo tudi v Egiptu in smo se obrnili tudi tja po informacije za naše ljudi. Tam so sedaj zaposleni Čehi, ki baje zaslužijo tedensko okrog 1000.— Dln. Gradijo še nove steklarne, ki pa bodo zopet udarile naš izvoz in s tem povečale brezposelnost steklarjev v Jugoslaviji. Treba je torej resno pripravljati izselitev naših steklarjev in iskati v inozemstvu zaposlitve zanje.

Delavec suženj

Iz govora nemškega profesorja dr. Lüerja

Profesor Lüer je predaval v Berlinu o »Podjetniku kot upravitelju narodnega imetja«. Profesor je ugledna nacistična avtoriteta v delodajalskih korporacijah. Zato je razumljiva tudi njegova teorija, ki zahteva, da je delavec pokoren delodajalcu kakor vojak »korprolu«.

Tako-le pravi gospod profesor:

»Podjetnik potrebuje, če hoče vršiti svoje naloge, priznanje svoje avtoritete na znotraj in rabi pa tudi svobodo na zunaj. Le če si je obrat osvojil kot vodilo brezpogojno avtoriteto in spoštovanje osebnosti obratnega vodje, ga je mogoče voditi tako, kakor ga je treba v blagor sodelavcev in celotne ljudske skupnosti. Če se ta avtoriteta krši le najmanj, tedaj se že prične majati podjetje v teme-

ljih in tudi celotno narodno gospodarstvo. Prav kakor je v vojski samo brezpogojna pokorščina na ukaz voditelja dovoljena, če hočemo dobiti bitko, zakaj prav tako kakor pred bitko ne izprašujemo vojakov, ali jih puščamo glasovati, če pojdemo v boj in če voditelj kompanije uživa zaupanje svojih vojakov, tako malo smemo v nacističnem gospodarstvu popustiti v principu voditelja in slepe pokorščine.«

S principom, ki ga poudarja profesor dr. Lüer, soglašata očitvidno tudi naš dr. Kramer in pohorska resolucija, ker so pač ti gospodje za diktaturo. To potrjuje tudi izpor grafičarjev, v katerem je igrala gospoda iz teh krogov glavno vlogo kot razred podjetnikov-kapitalistov.

Iz obsojenih zablod v nove zmote

Zadnji kongres kominterne je potekel, kakor smo že poročali, v temeljitem preobratu na desno. Da predočimo pristašem »revolucionarnost« tega preobrnjenja, so določili bolgarskega revolucionarja Dimitrova, da prepriča vse o pravilnosti novega spoznanja.

Kongres je v osnovi konstatiral ista dejstva, kakor jih je socialistična internacionala vedno povdarjala, kongres je sprejel teorijo, ki so jo vsi komunisti in steničarji še do včeraj proglašali za »socialfašistično«. Spoznali so, da ni vseeno, ali vlada demokracija ali fašizem, politična svoboda ali absolutizem. Obrambo demokracije so do včeraj proglašali za socialpatriotizem, fašizem pa kot nujno zadnjo stopnjo kapitalizma. Vse te svoje zablode so zdaj preklicali in sprejeli »socialpatriotske« nazore. — Toda proletariatu žal to pozno spoznanje nič ne koristi, ko so pa nemški komunisti s svojo blazno taktiko medtem že posadili fašiste na prestol najvažnejše evropske države in s tem silno otežkočili nadaljnji boj vsemu evropskemu proletariatu. Njihovo pozno spoznanje je za nas le toliko pomembno, da so sami nehote dali prav socialni demokraciji in da so obsodili sami vse svoje dosedanje početje kot otročarijo ljudi, ki ne poznajo političnih razmer v posameznih državah in ki jim primanjkuje osnovne politične pameti, ki je potrebna vsakemu gibanju.

Slaba stran tega kongresa pa je, da so iz pravih teoretičnih spoznanj napravili spet napačne zaključke o taktiki, zaključke, ki jih bodo leto dni proslavljali kot edino zveličavne in ki jih bodo — stavim glavo — čez leto dni prav tako slovesno zavrgli. Kajti namesto da bi iz pravih spoznanj žalostnih dejstev sklenili, da bodo odslej iskreno sodelovali z razredno-zavednim proletariatom, so samo še spopolnili stare direktive o vrtnanju ali steničarstvu po delavskih organizacijah. Svojim pristašem so zdaj naročili, da se morajo vpisati tudi

v fašistovske, nacionalistične in katoliške organizacije, da še tam vrtajo. Neuspeh takega dela se lahko vidi že v naprej. Socializem je stvar spoznanja ljudskih množic, ne pa agent-provokaterstva in steničarstva. Vsaka organizacija brani svoje namene in samo sebe. Če se bodo komunisti družili s fašistovskimi in katoliškimi organizacijami, se bo zgodilo kvečjemu to, da bodo čisti komunisti prišli v fizične spopade s tistimi komunisti, ki se bodo radi steničarstva delali fašite in katolike. Že danes vidimo polno bivših komunistov v vodstvih raznih južno-fašistovskih in sličnih organizacij in v uradniških meščanskih časopisov, po teh sklepih bosta pa odpadništvo in zmeda še bolj narasli. Drugič si komunisti že sami kar onemogočajo svojo akcijo. Kajti za vse svoje nespretno rovarjenje izdajajo lepo tiskane direktive in s tem razgrinjajo nasprotniku vse svoje otroške načrte.

Do zdaj so skozi leta in leta proglašali »enotno fronto«, da bi z njo zbegali socialistično delavstvo. Ker se jim ta »enotna fronta« nikjer ni obnesla, so zdaj pogrnuli novo fronto in sicer »fronto narodne svobode«. Pa da si sami spet preprečijo svoje namene, spet lepo natisnejo, da je to nova parola, s katero bodo samo igravali socialiste in navajali vodo na svoj mlin. Socialistično delavstvo je vedno in povsod pripravljeno podpreti vsak boj za ljudske svoboščine in interese delovnega ljudstva, izigravati se pa ni pustilo doslej, še manj pa v prihodnosti, ko je še mnogo bolj preizkušeno in trdno, kakor je bilo.

Ni čudno, da taka taktika odbija ne samo socialiste, temveč tudi vse pametne komuniste in da te sklepe kominterne o taktiki najostreje obsoja sam Trocki, bivši načelnik rdeče armade. Kominterni bo morala imeti še en kongres, na katerem bo svoje teoretično spreobrnjenje spopolnila tudi s spremembo vse dosedanje taktike. Če ne, bo že prepozno...

„Sparti“ niso odobrili pravila

Po razpustu »Svobode« so se delavski sportniki v Mariboru organizirali v »Delavski sportni klub Sparta« v Mariboru in vložili na bansko upravo nova pravila. Banska uprava je po treh tednih poslala pravila ministrstvu za fizično vzgojo naroda, ki je pravila odklonilo.

Sparta je prvorazredni klub, reden član Nogometnega Saveza, njegovo nogometno moštvo se je plasiralo z uspehom v slovenski ligi. Funkcionarji kluba so aktivni člani nogometnega Saveza, predsednik kluba s. Ošlak je dolgo upravljal posle predsednika nogometnega Saveza za Mariborsko okrožje in je še danes podpredsednik tega odbora.

Težkoatletska sekcija ima v boksarskem odseku prvaka Jugoslavije, Ipavca, med svojimi člani in več dru-

gih odličnih športnikov. Sekcija za rokoborbo je bila nevaren konkurent Maratonu za prvenstvo Slovenije. Maraton stoji blizu »Slovenca«. Klub je štel svoj čas nad 140 članov, je imel največ mladine v mariborskem športu in je žel na vseh poljih svojega udejstvovanja lepe, v težki atletiki celo presenetljive uspehe.

Čujemo, da namerava bivše vodstvo kluba potom opozicijskih poslancev pri prihodnji seji parlamenta interpelirati gosp. ministra za razloge te odklonitve.

Nogometni podsavez bo pa moral sedaj spremeniti svoje propozicije za jesensko tekmovanje, kajti »Sparta« sedaj izpade iz kombinacije za prvenstvo Slovenije.

bra se bo udeležila stranka velikih protivonih manifestacij francoskih socialistov v Parizu in tudi doma jih bo organizirala.

Otok Malto v Sredozemskem morju so Angleži utrdili z novimi zrakoplovnimi četami in vojno mornarico.

Izvoz orožja je spričo grozeče vojne prepovedala belgijska vlada.

Pojasnilo. V poročilu o gibanju grafičnega delavstva je bilo navedeno, da je Rozman od Alome posredoval Narodni tiskarni stavkokazno osebo. Pojasnjujemo s tem, da se to poročilo ne nanaša na g. Rozmana Jožeta, ki je lastnik tvrdke Reklam Rozman, marveč na povsem drugo osebo. **Uredništvo.**

Razstava ovce in koz. Da se vzbudi več zanimanja za ovčerejo in kozerejo, prireja društvo »Živalca« tudi razstavo koz in ovce. Razstavljene bodo kože molznice, kozli, kozlički, dalje ovce, ovni in jagnjeta vseh pasem, ki jih goje rejci v dravski banovini. Razstavljene bodo tudi razni predmeti in izdelki iz volne in kožuhovine in usnja, krmlila in potrebščine. Ovca in koza sta zelo koristni živali in ni prav, da opuščamo njih rejco. Razstava bo od 5. do 16. septembra.

Pravica v Avstriji

Pet let ječe marksisti.

Resnico menda smemo povedati. Sami diplomati je ne smejo. Zato povem resnico o krščanski pravici v Avstriji.

Sodišče v Celovcu je obsodilo krojaškega pomočnika Haderlapa zaradi »veleizdaje« na tri leta in tri njegove »sokrivce« po pet let ječe, ker so širili nemške in slovenske komunistične letake.

Pol leta nacisti.

V Welsu v Gorenji Avstriji sta bila obtožena pred vojaškim sodiščem vojaka Wondrak in Butterhauser ter sokrivec veleizdaje, ker sta vedela, da obstoja v garniziji Salzburg nacistična organizacija, pa tega nista sporočila vojaški oblasti. Wondrak in Butterhauser sta bila obsojena vsak na šest mesecev ječe, sokrivci pa oproščeni.

»Veleizdajstvo« vojaka je torej manjše kakor širjenje marksističnega letaka, ki nima z »veleizdajo« ničesar opraviti.

Doma in po svetu

»Slovenec« proslavlja obnovitev Prosvetne zveze, ki jo je razpustil režim JNS. Ali ni potrebno in pravično, da bi se tudi delavstvu dovolila njegova prosvetna organizacija in telovadna enota?

O naših rudnikih je »Slovenec« zelo redkobeseden. Včasih, ko še niso bili tako ogroženi, jim je posvečal mnogo več pažnje.

Shod opozicije v Sarajevu. V nedeljo, dne 1. septembra t. l. sklicuje opozicija shod v Sarajevo. Na shodu bodo govorili Ljuba Davidović, Joca Jovanović in dr. Vladko Maček. To bo prvi večji politični shod opozicije, kjer nastopi obenem tudi dr. Maček.

Nova radikalna zajednica je dobila predhodno dovoljenje vlade, da sme organizirati stranko. Prijava je bila vložena 19. avgusta, 26. avgusta pa jo je ministrski svet že rešil na predlog notranjega ministra dr. Korroča in JRZ potrdil.

Predsednik vlade dr. Stojadinović o novem režimu. Dr. Stojadinović je izjavil dopisniku »Petit Parisien«: »Policijskih volitev ne bo več. Zakoni na podlagi pooblastila, ki jih izdelujejo sedaj komisija profesorjev prava in parlamentarcev, imajo namen, da povedejo vse v normalno življenje.«

Srbska demokratska stranka (Davidovičeva) se ne obnovi, dokler bo v veljavi sedanji volilni zakon in zakon o združevanju.

Veliko Celje je postalo po priključitvi okolice večja mestna občina. Novo Celje ima sedaj okoli 17.300 prebivalcev. Ozemlje nove občine meri 37 km².

Češkoslovaški kapitali v Jugoslaviji. Češkoslovaški kapital sodeluje v Jugoslaviji pri Anglo-češkoslovaški in praški kreditni banki v Beogradu, Jugoslavenski banki v Beogradu in v Ljubljanski kreditni banki. Praška Iegionarska banka je udeležena pri izvoznih banki v Zagrebu, Češka indu-

strijska banka v Pragi ima v Ljubljani svojo podružnico. Škoda, češkoslovaške tvornice orožja, in Kolben-Danek imajo v Jugoslaviji svoja zastopstva. Razen tega se nahaja češkoslovaški kapital še v nekaterih sladkornih in tekstilnih tovarnah (Beograd, Dugaresa, Kranj in Varaždin). Bafa ima svojo tovarno v Borovu. Več je udeležen v Jugoslaviji še angleški, francoski in nemški kapital.

Belgijska kraljica smrtno ponesrečila — težko poškodovan tudi kralj in šofer. Dne 29. t. m. se je pripetila v Švici hudo avtomobilska nesreča, katere žrtev je postala belgijska kraljica, ki se s kraljem nahaja v Švici na oddihu. Belgijski kralj je sam šofiral in pri tem zadel z avtomobilom v drevo. Karambol je bil tako hud, da je kraljica, ki je padla iz avtomobila, kmalu nato podlegla poškodbam, kralj in šofer pa sta težko ranjena.

Francija izganja tuje delavce. Tu di v Franciji postaja delovni trg prenapolnjen, kar znači, da nastopa večja kriza. Ministrstvo dela je zaradi tega izdalo naredbo, da se izžene iz Francije vsi tuji delavci, ki še ne bivajo deset let v Franciji ali jih ne vežejo rodbinske razmere (oženjeni s Francozinjami). V Franciji je mnogo naših delavcev, ki še ne bivajo tam deset let. Ti delavci ne dobe več identitetnega potrdila in delodajalci ne smejo brez njega sklepati službenega dogovora z njimi. Tako ostanejo brez dela, oblast pa jih izžene iz države.

Francoska vojaška delegacija se bo udeležila vojnih manevrov ruske armade v Ukrajini.

Angleška delavska stranka solidarna z vlado. Vodja angleške delavske stranke Lansbury je izjavil, da stranka podpira vlado v njenem stališču napram Abesiniji. — Delavska stranka je za zatvoritev Sueškega prekopa in za sankcije v slučaju izbruha vojnih sovražnosti. 3. septem-

Zanimivosti za vsakega

Kamele. Potopisec Katz piše: »Ako umre Arabec, tarnajo njegove žene okrog rakve: »O ti rednik, o ti rednik, o ti velblod!« Spočetka se človek smeji temu. Kasneje preide ta smeh, kajti človek kmalu spozna, kolikšno čast izkazujejo žene možu, ko mu rečejo »kamela«. Kajti kamela ali velblod je zelo modra žival. Ne spraviš je iz ravnotežja, ko ponosno postavlja nogo pred nogo; ne vzdigneš je s tal, če ji naložiš le eno kilo več, kakor je pripravljena nositi. — Če sem jaz kdaj nervozen in nejevoljen, si kar kamelo pogledam. To me pomiri. V petdesetih letih bo vsemu konec,« govori njene oči. Kamela je modra, preudarna, skromna. »O ti rednik, o ti velblod!« Jaz bi želel, da bi meni kdo to rekel.

Gobavci. V Indiji je zelo razširjena strašna bolezen — gobavost.

Posebnosti Nove Zelandije (otočje pri Avstraliji) so mnogoštevilne. Nedelje so res prosti dnevi za vse, zato tudi železnice ne vozijo. V travmaju so nalepljeni izreki iz angleškega sv. pisma. Na vsako novezeleandsko družino pride povprečno premoženja 6.000 funtov šterlingov (čez poldrug milijon Din). Najmanjši novičnik, ki je v prometu, je vreden 3 pence (okrog 4 Din) in torej tudi beraču ne moreš manj dati. Politične stranke polemizirajo med seboj vedno vljudno. Z nosači in slugami govoriš kot s sebi enakovrednimi ljudmi. Je na stotine kinematografov in kabaretov, pa nobenega resnega gledališča. Čaj se servira vsaj sedemkrat na dan. V nobeni kavarni ali restavraciji se ne sme kaditi. Vsak sedež v avtobusu ima gumb, na katerega pritisneš, ko želiš izstopiti. Sodišča dajo več na izjave žensk kakor moških.

Konjske dirke so svete v Novi Zelandiji. Potopisec Katz priobčuje poročilo izpred novezeleandskega sodišča. Obtožen je bil človek, ki je prišel na dirkališče, ne da bi plačal vstopnino. Sodnik: V imenu kralja vas obsodim na deset funtov denarne kazni. Zagovornik: Anomalija naše zakonodaje je, da se obsodi človek, ki ukrade deset funtov, in en funt globe, dočim mora moj klient plačati deset funtov globe, ker je stopil na dirkališče brez vstopnice. Sodnik: ... In ki bi moral sedeti šest mesecev, če bi ubil okno na cerkvi. Zagovornik: Pa saj dirkališče ni... Sodnik ga prekine: Konjske dirke so kakor naša nacionalna vera in dirkališča so njih oltarji. Moramo jih čuvati pred slabimi značajci.

Koliko berejo ljudje. Nova Zelandija, ki je še vedno premožna dežela, kakor smo že poročali, je naravno bogata tudi na časopisju. 1.400.000 Zelandcem je na razpolago 61 dnevnikov! Povprečno je vsaka družina naročena na dva dnevnik in en tednik. Ker

se zapirajo vsi poslovni lokali ob petih in točilnice alkoholnih pijač ob šestih zvečer, preostaja Zelandcem mnogo časa za čitanje in tudi denar imajo za čtivo.

Prostitucija v Egiptu. Znani potopisec Katz piše o življenju v velikem egiptanskem mestu Kairo: »Turist malo opazi o zločinstvu v Kairu, ker živi v svojem policijsko zavarovanem svetu. Da dobé sodišča v Kairu vsako leto 400 ovadb o umorih z zastrupljenjem, izve prav tako malo, kakor to, da skoro ne mine dan, ko ne bi potegnili kakega trupla iz Nila. Kajti turist si ogleduje piramide. Toda kako zelo je razširjeno vlačugarstvo in prostitucija, hitro vsak opazi, kajti suh, vroč zrak Kaira užiga ne le nebo, temveč tudi erotiko.« Nekaj korakov iz modernega dela mesta in že je v okraju kupljene ljubezni. Najprej kavarne in bari, v katerih igrajo dame v spalnih plaščih. Nekaj hiš dalje in že so natakariče dekoltirane do pod prsi in dalje se vrste vse močnejše špelunke z reklamnimi napis »Grand Hotel Stambul« itd. Dva kilometra v daljavo taka prenočišča, lekarne, zdravniki za spolne bolezni, kavarne, pijanci, vlačuge, mladi fantiči, ki ponujajo cigarete in sebe, agenti raznih zabavišč in salonov, prostitutke vseh narodov, samo Angležini ni, ker na to pazi britanska uprava. Posebne ulice polne žamor — temu okraju pravijo »ribji trg«, tu so prostitutke za siromahne Nubijce, ki imajo svoje žene tisoč kilometrov ob Nilu daleč in ki samo na vsaki dve leti pridejo domov. Bogatini si pa najamejo »avame«, to je stanovanje iz verande, kuhinje in treh, štirih spalnic s širokimi posteljami. Tja si povabijo po več deklet naenkrat.

Časopisi v Libanonu. V Libanonu je več časopisov kakor čedrovih dreves. Izhajajo francosko tiskani, a Arabcem naklonjeni, arabsko tiskani, a Francozom naklonjeni, Francozom sovražni v arabskem tisku itd. Tudi arabsko tiskani, a Arabcem sovraženi list izhaja — tega plačuje francoska kolonialna uprava. Siroško ljudstvo jih malo bere, še manj pa plačuje. Edino en časopis je bil, ki so ga Sirci kupovali, ne da bi ga brali. To je bilo še pred vojno. Emir je iztisnil iz svojih podložnikov vse, kar se je le dalo. Vendar si je mislil, da morajo ljudje še kaj imeti. Zato je odredil: »Vsak prebivalec Baalbeke in okolice, ki se noče naročiti na turški uradni list, je pasji sin, veleizdajalec.« Podražal je naročnino za 100% in zandarji so raznašali časopis. Kdor je ljubil svoje življenje, se je naročil nanj. Zandarjev, ki so hodili v hiše, so se toliko bali, da so poslali emirju vdanostno deputacijo. »Vsemogočni gospod«, so ga prosili, »mi hočemo biti vdano naročeni na tvoj časopis«, toda ponižno prosimo, bodi tako milostljiv, da nam ne pošiljaš lista po zandarjih!

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Nova občinska uprava Ljubljane je nujno potrebna; to uvideva tudi »Slovenec« v svojem uvodniku z dne 28. t. m. Pa če se hoče resnično nova uprava, se ne sme spet postavljati imenovanih ljudi, temveč ustvari se naj nemudoma Velika Ljubljana, ki je JNS iz razumljivih razlogov ni marala, in razpišejo se naj svobodne in tajne občinske volitve, da bodo mogli delovni sloji izraziti svoje težnje in izvoliti svoje zastopnike. Le taka uprava bo resnični izraz občanov in bo mogla voditi občino v skladu z interesi delovnih slojev, ki tvorijo ogromno večino Velike Ljubljane.

Mestni licej podržavljen. Mestno žensko realno gimnazijo je končno le sprejela država v svojo upravo. Letos pride pod njo prvi razred.

Maribor

Drva po režijski ceni. Uslužbenci delavnic drž. železnice so dolgo vrsto let prejeli drva (lesene odpadke) po režijski ceni. Vsak uslužbenec je dobil prejšnja leta po 2 metra drv, zadnje čase pa po 1 m. Ker že nad pol leta ni nikdo prejel več drv pod takimi ugodnostmi, so pred kratkim delavski zaupniki intervenirali in se jim je zagotovilo na pristojnem mestu, da bodo zadevo ugodno rešili. Tudi dni pa so pričeli odvažati te lesne odpadke baje nekam v južni del naše države. Prepričani smo, da železniška uprava ne bo bolj ugodno prodala tega lesa, ker stanje gotovo precej denarja tudi prevoznina, zato bi bilo železi, da bi železniška uprava začela zopet razdeljevati ta drva med svoje uslužbence po režijskih cenah. — **Železniški uslužbenci** se pritožujejo dalje, da že nad štiri mesece niso prejeli običajnega koščka mila za umivanje v delavnici. Tudi milo so železničarji prejeli v predvojni dobi in sicer po 1/4 kg tedensko, po vojni pa so to dajatev znižali, in sicer dobe celo osminko kg za cel mesec. Železničarji so že zdavnaj spregledali, da jim je neobhodno potrebna neodvisna železničarska organizacija za obrambo njihovih pravic.

Izletniki v Soštanj, pozor! Za izlet v Soštanj smo rezervirali posebne vagonce. Odhod iz Maribora z vlakom ob 5.44 uri. iz glavnega kolodvora preko Dravogradu do Soštanj. Povratek ob 18. uri iz Soštanj preko Celja. Vsak izletnik naj si kupi »nedeljski vozni listek« preko Dravogradu (na voznem listku je nalepljena na zadnji strani mala znamkica). Ta vozni listek velja tudi za povratek, in sicer tudi za vožnjo preko Celja. Sodrugi in sodružice, ki stanujejo v bližini glavnega kolodvora, naj vstopijo na glavnem kolodvoru, na koroškem kolodvoru pa se nam pridružijo izletniki iz magdalenskega predmestja in ostalih krajev. Polovična vožnja velja od sobote ob 12. uri in se konča v nedeljo ob 24. uri. Družnost!

Zborovanje čevljarjskih pomočnikov. — Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije poziva vse čevljarjske pomočnike, da se točno in zanesljivo udeležijo zborovanja, ki se bo vršilo v sredo, dne 4. septembra t. l. ob pol 20. uri v dvorani Delavske zbornice, II. nadstropje, Sodna ulica 9. Dnevni red je zelo važen! Pridite vsi!

Člani zveze mladih intelektualcev, ki so bili zaposleni pri prireditvi »Mariborski teden«, so te dni sprejeli na svojem članskem zborovanju resolucijo, v kateri ostro protestirajo proti načinu zaposlitve pri »MT«. Uvodoma ugotavlja resolucija, da so mladi intelektualci kljub kolektivni prošnji, ki so jo vložili na vodstvo »MT«, dobili od 16 službenih mest le 6 mest in še trije od teh so dobili podeljene po privatni intervenciji. Ostala mesta so zasedli upokojenci, med katerimi so celo taki ki imajo poleg pokojnine še druge dohodke. [Mi smo svojčas poročali da je bilo sprejetih samo par staro-upokojencev o. u.] Podjetje je plačevalo tem uslužbencem po Din 3 na uro kar pomeni v primeri z dohodki skrajno izkoriščanje. Ne-

Pobrežje pri Mariboru

Konferenca. Minuli četrtek se je vršila v gostilni Kren zaupniška konferenca, na kateri je poročal s. Petejan o političnem položaju. — Zaupniki so sklenili, da se skliče za soboto, dne 31. t. m. s pričetkom ob 7. uri zvečer v gostilni Kren

zborovanje. Politični položaj in zahteve delovnega ljudstva. Delavci, kmetje in obrtniki, udeležite se zborovanja v čim večjem številu. Referirata ss. Petejan in dr. Reisman.

Košaki pri Mariboru

Pripravljalni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva sklicuje za nedeljo, dne 1. septembra t. l. ob pol 10. uri dopoldne v gostilni Welle v Košakah

zborovanje z dnevnim redom: Politični položaj in zahteve delovnega ljudstva. Referent s. Grčar. Pridite v čim večjem številu. Sklicatelj.

Celje

Konferenca zaupnikov, ki bi se imela vršiti v nedeljo, dne 1. septembra v Celju, se ne bo vršila vsled nepremagljivih zaprek. Sodrugi in sodružice, ki so že dobili vabila, naj to upoštevajo.

Se ni na kolenih! Tudi v Celju žive ljudje, ki mislijo, da morajo sedaj, ko je njim zasijalo nekoliko milejše politično sonce, pasti pred njimi vsi na kolena. V »Slovenec« pegojlo mestnega direktorja g. Šubica, ki je menda pozabil vtakniti sedaj »edino pravi« časopis v svoj žep, da bi se z njim mogoč-

S cesto na Gorenjsko še ne bo nič in tudi z drugimi cestami, s katerimi so pridobivali ljudi za 5. maj, ... Vse se samo še meri in vsak dan nastajajo novi načrti.

Mezdno gibanje zdravnikov-volonterjev še vedno traja. Že v interesu bolnikov bi morali ustreči njihovim upravičenim zahtevam. Obenem z njihovim gibanjem prihaja spet v ospredje vprašanje ljubljanske bolnišnice, ki se je ne da vzdrževati v takem stanju in z malenkostnimi podporami, temveč je nujno potrebna zgradba novih bolniških poslopij.

O univerzitetni knjižnici, o kateri je svoj čas »Slovenec« veliko pisal, se kar molči. Pa potreba te ustanove je vedno večja.

kateri so bili zaposleni samo 6 ur na dan, medtem ko so privilegiranci delali po 12 in celo več ur dnevno. Za nočno službo je podjetje plačevalo prav tako samo po Din 3 na uro. Baje so nekateri gospodje v stalnih službah izrabili svoje dopuste za to, da so lahko sprejeli službo pri »MT«. Podjetje je letošnje prireditev zaključilo z velikim dobičkom. Dobiček je nastal torej tudi na podlagi izkoriščanja uslužbencev, kar je tembolj obsojana vredno, ker podjetje naglašja, da vrši kulturno in gospodarsko misijo v našem mestu.

Lepo uspeli izlet S. D. S. Z. J. v Ptuj. Preteklo nedeljo je prijetno vreme privabilo že zgodaj jutraj sodružice in sodrugi, ki so se nameravali udeležiti izleta v Ptuj. Jedva je avtobus krenil z nami iz mesta, že je nastalo veselo razpoloženje med izletniki. Pesem za pesmijo se je vrstila, vmes pa je naš šaljivi Joško skrbel za dovite in smeh. V takem razpoloženju smo prispeli preko lepega Ptuijskega polja v Ptuj, kjer so prebivalci kakor tudi okoličani z zanimanjem gledali za našim, z zelenjem okrašenim avtobusom. Okrepčali smo se s pristno prleško jedjo »gibanicami«, nato pa si ogledali zanimivosti starodavnega rimljanskega mesta, grad in ljudski vrt. Z dobrim kosilom nas je postregel gostilničar s. Segula, kjer smo se takoj počutili domače. Prispeli so medtem tudi naši vrli kolešarji s svojo godbo. Med petjem, sviranjem godbe smo se prav dobro zabavali s Ptujčani, zlasti ker so šaljivega Joška pričeli posnemati tudi Franci, Edo in Lizka. Le prekmalu je prišel čas slovesa. Pri razidu pa smo si obljubili, da še pojdemo na gibanice v Ptuj.

Izlet v Rogaško Slatino prirede v nedeljo, dne 1. septembra t. l. privatni nameščenci iz Maribora in iz Celja. Vožnja z avtobusom tja in nazaj stane približno 30.— Din. Prijave se sprejemajo v pisarni organizacije, Sodna ulica 9-II.

Smrtna nesreča. V Bresternici se je mrtulo sredo smrtno ponesrečila posestnica Frančiška Stupanova. Po nesrečnem naključju je padla skozi podstrešno okno in obležala na licu mesta mrtva.

Iz ljubosumnosti je te dni ključavničarski pomočnik Šnuderl na Pobrežju težko ranil z nožem svojo izvoljenko Nado Jelesijevičevo. Zdravi se v tujakšnji splošni bolnici.

Mestno poglavarstvo razglašja: Dne 20. septembra 1935 se bo vršilo ob 8. uri na seimišču v Mariboru licencovanje bikov za mesto Maribor.

Vinska trgatve. V nedeljo, dne 8. sept. 1935 priredi gostilna Balon v Pobrežju veliko ljudsko veselico z vinsko trgatvijo in plesom. Udeležuje »Glasbeno društvo žel. delavcev in uslužbencev« pod vodstvom g. kapelnika Schönherria. Pričetek ob 15. uri. — Za dobro kapljico in vsakovrstna jedila bo preskrbljeno. — Za obilen obisk prosi Josip Motl, gostilničar.

nikom pravilno legitimiral. Dopisnik omenjenega lista je kar iz sebe, da ekstira celo javni uradnik, ki se ne vleže pred njim v počestni prah. Sicer nas stvar nič ne briga. G. Šubic je rojen v gorenjskih skalah, ki so dovolj trdne, da se jih v kislemljenu ne da pojesti.

Olimpov športni dan se bo vršil v nedeljo, dne 1. septembra. Športni klub Olimp praznuje letos že 7. športni dan, ki je postal pri njemu že tradicionalna prireditev, ki jo praznuje vsako leto. Ta dan je posvečen propagandi športa in dobre mladinske vzgoje. Na ta dan apelira klub na vse svoje članstvo in svoje simpatizerje, da si pomnoži in utrdi svoje vrste. Seveda poskuša klub na ta dan zbrati tudi nekaj finančnih sredstev, ki jih kakor znano na najštedljivejši način uporablja za širjenje ideje zdravega športa. V ta namen priredi klub dopoldne cvetlični dan, kjer skuša zbrati po malih prispevkih sredstva za svoje delovanje. Našim čitateljem, ki jih bodo obiskali prijazni mladeniči in mladenke tega kluba toplo priporočamo, da jih ne odpravijo prazni rok, naj prispeva vsak po svoji možnosti, tudi pol dinarja se bo v skupnosti poznalo. — Nedelja popoldne je pa posvečena športni prireditvi, ki bo letos tem bolj impozantna, saj pride v Celje prvak slovenskih športnih klubov, ASK Primorje iz Ljubljane, ki bo odigral ob 4. uri popoldne s SK Olimpom na igrišču v Gaberju nogometno tekmo. Pred to tekmo bo pa še ob 2. uri popoldne tekma mladine Jugoslavije in Olimpa, ob 3. uri bo pa tekma SK Soštanj in B-teama SK Olimpa. Program športnega dne je prav pester in zanimiv in bo gotovo prav lepo uspel.

Šoštani

Proslava 10-letnice obstoja delavske godbe »Zarja«. Kakor je posneto iz poročil in prijav, bo proslava 10-letnice obstoja del. godb. društva »Zarja« v Šoštanju prav lepo uspeła. Iz vseh krajev naše banovine se priključajo društva, kakor tudi posamezniki na zlet v Šoštani. Priglašene so zaenkrat tri godbe, ki bodo svirale in budile delovno ljudstvo. Ti delavci pa se zavedaj svoje dolžnosti in pridi, da boš videl zbirajočo se armado proletarijata že na predvečer na bakljadi in drugi dan pri sprejemu na kolodvoru ob pol 9. uri pri obhodu po mestu in zopet na koncertu in na veseljem proslavi, kjer si bomo podali roke in se porazgovorili o težavah današnjih dni. Torej bodite pozdravljeni in na svidenje. »Družnost«. Krepi vašo moč in voljo za bodoče boje, ki nas čakajo!

Hrastnik

Strašna beda brezposelnih. Menda je malokje beda brezposelnih tako strahotna, kakor ravno v hrastniški dolini. Reveži že vse leto pohajajo sem in tja brez vsakih sredstev, pobirajo gnila jabolka ob cestah in spijo na hlevih brez vsakih odej. In nobena upa na delo, na zaslužek. Brez strehe, brez hrane, brez podpor in brez potrebnega oblačila in obutve; kakor sence in strašila se pomikajo ti obupanci po dolini iz dneva v dan. Ali ni nikogar, ki bi mislil na posledice te bede in bi mogel pomagati?

Obrtniki, naročniki »Delavske Politike«. Sporočamo vsem delavcem, da so v bližini steklarne in kemične tovarne na »Delavsko Politiko« naročeni naslednji gostilničarji in obrtniki: gostilna Klemen Jože, Logar Ivan, Hofbauer Franc, Demitrovič Ivan, krojač Večko Matko, čevljar Majer Jože, trafika Knez Jakob, brivnica Lisac Drago in brivnica Raker Josip pri steklarni. Delavci, upoštevajte!

Trbovlje

Brezposelni na banski upravi. Pred kratkim je posetila bansko upravo v Ljubljani deputacija brezposelnih, ki je nameravala predložiti gospodu banu težke razmere, v katerih se brezposelni v Trbovljah nahajajo. Zaradi odsotnosti g. bana deputacija ni mogla svoje naloge izvesti tako, kakor bi bilo želeli. Obrnila se je ob tej priliki na druge gospode, od katerih je pa prejela kaj čudne nasvete. Občine seveda ne morejo reševati brezposelnega problema z izdatnimi podporami, ker se od leta do leta krčijo dohodki. Omenimo samo zmanjšanje dohodka za leto 1935., ker je TPD dosegla zopet velike olajšave, ki se pa bodo silno občutile pri izvajanju socialnega programa občine Trbovlje. Tudi organizacije, ki jih imenujejo gospodje za reševanje brezposelnosti v Trbovljah niso v stanu pomagati. Te organizacije imajo sicer dobroteljni značaj, ali samo značaj, ne pa sredstev.

Danes občina Trbovlje rešuje brezposelnost s temile pripomočki: prvič z javno otroško kuhinjo; drugič z zaposlenjem brezposelnih in tretjič z brezposelnostjo podpora za one, ki niso sposobni za delo. Trud predsednika občine in občinskega odbora je v tem pogledu ogromen. Pomislimo samo, kako javnost gleda na podpiranje brezposelnih. Mi živimo žal v času, ko domala vsakdo, ki ima dobro eksistenco, smatra brezposelnega za delomržeža.

Podpore izseljencem. V nekaterih dnevnih smo čitali, da se nameravajo po nalogu ministrstva za šume in rudnike podpirati bivši rudarski izseljenci, ki se vračajo v domovino, iz sredstev podpornih fondov Bratovskih skladnic. Iz tujine vračajoče se rudarje se mora podpirati, ker je večina takšnih, ki nimajo nikakih sredstev za preživljanje. Smo pa odločno proti temu, da bi se te podpore vzele na račun onih brezposelnih rudarjev, ki so bili svoječasno člani Bratovskih skladnic in so vsled krize bili reducirani. Ti brezposelni rudarji, ki živijo v največji bedi in pomanjkanju, naj bodo v prvi vrsti deležni podpore iz podpornega fonda. V mnogih primerih ti brezposelni rudarji sploh niso prejeli podpore, ker so se Bratovske skladnice izgovarjale, češ, da ni sredstev. — Vračajoče brezposelne rudarje naj podpre rudarska industrija, ki jih je svoječasno reducirala vsled racionalizacije obratov in jih na ta način poglala v tujino s trebulom za kruhom. Nikakor se pa najbednejšim brezposelnim rudarjem ne sme jemati njihove pravice do podpore, da se nudi potem drugemu. V prvi vrsti je pa država dolžna, da skrbí za svoj narod in za malega človeka. Naš kapital še vedno pošilja v inozemstvo ogromne dobičke, ki jih izžema iz jugoslovanskega delavstva. Inozemstvo pa vrača izmzgane proletarce. Nam je nujno potrebna splošna brezposelnost podpora, pri kateri mora biti v največji meri udeležena država s subvencijami. Prenasati bodo iz ene rame na drugo, ... je neumljivo in bodo pri tem zopet oškodovani najbolj revni.

Kamnik

Lep uspeh delavske pesmi. V času od 4. do 18. t. m. je tukajšnje obrtno društvo priredilo obrtni teden z razstavo. Povabljen na bila vsa društva, da priredijo v tem tednu svoje prireditve. Kakor vedno, se je tudi to pot »Solidarnost« rada odzvala povabilu in v kratkem času naštedirala bogat program. Pripravljalni odbor Obrtnega tedna je določil nastop »Solidarnosti« že h koncu prireditve za dne 15. t. m. Obiskovalci so se medtem že naveličali številnih prireditev, zaradi česar je imel naš delavski pevski zbor le malo izgleda na dober obisk, zlasti z ozirom na rezervirano zadržanje nekaterih nasprotnih društev. Odbor gasilske

Še veliko bolj belo bo perilo,

če vzameš vedno

SCHICHTOVO

TERPENTINOVNO MILO

...in za namakanje žensko hvalo

Opozorilo dopisnikom!

Zaradi preobilice gradiva smo morali nekatere dopise skrajšati, nekatere dopise pa bomo priobčili v prihodnji številki. Ponovno prosimo vse naše dopisnike in poštvalne sodelavce, naj bodo njihova poročila kratka in stvarna, zlasti priporočamo, da se izogibajo osebnih napadov. Uredništvo.

čete je odklonil prošnjo društva, ki je zaprosilo za kino-dvorano, kar je med občinstvom izzvalo veliko nevoljo. Vedno smo bili mnenja, da je Gasilska četa na pomoč vsem, torej tudi delavcem. Občinstvo pa je tudi to pot pokazalo, da zna ceniti pošteno vredno stremiljenja našega društva in je napolnilo dvorano Kamniškega doma do zadnjega kotička, mnogo pa se jih je moralo vrniti, ker ni bilo več prostora. Društvo je svoj program izvajalo precizno in občinstvo ni štedilo z aplavzom. Mladinski zbor je recitiral Oton Župančičevo »Kovaška« in istotako žel polno priznanje. Vsi navzoči so odnesli najlepše vtise in se znova prepričali o važni kulturni misli, ki jo vrši naše društvo med delavstvom. Ko se zahvaljujemo vsem posetnikom, kličemo istočasno vrlim delavskim pevcem in njihovemu pevovodji Franju Vidmarju: Naprej po tej poti. V izobrazbi je moč. ičrov.

Kranj

Delavski sestanek sklicuje v nedeljo, dne 1. septembra ob 9. uri dopoldne Splošna delavska strokovna zveza, podružnica v Kranju. Vršil se bo v društveni dvorani. Pridite polnoštevilno!

Zopet stroga prepoved. Po Coizovi cesti (mimo pokopališča), Tyrševi in drugih v tem predmestju je mestno županstvo zopet prepovedalo vsako vožnjo; zlasti pa se to poudarja na novih napisnih deskah za kolesarje. Za kršenje prepovedi je določena občutna kazen. — V Kranju imamo že več novih načrtov bodočega mesta, ki so zelo obsežni. Če bodo takrat se sedeli dotični gospodje v občinskem odboru, bo skozi naše mesto samo ena cesta, ki bo dovoljena za kolesarjenje. Saj bolj širokih cest od imenovanih tudi novi regulacijski načrt mesta ne bo imel. Gospoda, ki se sprehajajo po teh cestah, na katere pritožbe se gotovo ozira mestno županstvo, naj bi se rajši šla sprehajati v Strahečo dolino ali pa v stari dreved, kjer je tudi boljši zrak. Če se pa zaradi kolesarjenja pritožujejo hišni posestniki, naj bi pa ne gradili hiš na najbolj prometnih križiščih bodočega mesta. Splošna želja občinstva bi bila, da se kolesarjenje po teh cestah ne zabranjuje, kaznujejo pa naj še samo brezobzirni kolesarji.

Jesenice

Seja občinskega odbora. Že zadnjič napovedana seja občinskega odbora se je vršila v soboto, dne 24. t. m., ob pol devetih zvečer. Iz neznanih razlogov obč. posvetovalnica ni bila prosta, temveč so nas napotili v drugo sobo, v kateri pa ne vst na steni slika Miroslava Tyrša, temveč dr. Janca Kreka. Klub pokojne JNS se je potrudil in dobil vendarle 16, kasneje 17 odbornikov, od teh tudi oba nova: Globočnik in Boštjarja. Soc. gosp. klub se te seje ni udeležil, vendar so se kar trije njegovi člani: Markež, Arnež in Hribar opravičili, novi odbornik, župnik Kastelic, pa je prijavil, da se iz bolezenskih razlogov »za sedaj« ne posluži svojega vrstnega reda na soc. gosp. listi, tako da pride na vrsto naslednji kandidat s te liste. — Prva točka dnevnega reda »Skepanje o nastavitvi novega delovodje« je odpadla in je župan sporočil, da »položaj še ni razčiščen«. Pri sklepanju o pogodbeni (druzi) babici je bila po tajnem glasovanju sprejeta Križnar Ivanka z Javornika. Soglasno je bil sprejet sklep, da se Povšenova hiša poruši, kar bodo opravili gasilci s prostovoljnimi osebnimi delom. Ker bo stavljen prostor namenjen za novi gasilski dom, ki je res krvavo potrebn. Pri naslednji točki »Ustanovitev tujsko-promet-

**Velesojem
v Ljubljani**

**JADRANSKA
RAZSTAVA**

5.—16. septembra

Razstavišče obsega 40.000 m².

Naš Jadran: Jadranska straža. Zgodovina. Geografija. Jame. Živali. Rastline. Narodne noše in običaji. Vojna in trgovska mornarica. Sport. Promet. Turistični promet. Gospodarstvo.

Velika razstava živih morskih rib in drugih živali.

Umetnostna razstava „Naše morje“.

Posebne razstave:

Arhitektura. Perutnina. Kanci. Koze. Ovce. Obrt. Industrija itd. itd.

Tekmovanje harmonikarjev 15. septembra.

Polovična voznina na železnici in avijonih, popusti na parobrodih. Železniške legitimacije se dobijo po Din 5— na postajah.

Vabimo na prekrasno razstavo.

nega odseka v občinskem odboru« smo izvedeli, da je občinska uprava po iniciativi banske uprave sklenila ustanoviti ta odsek, iz lastne iniciative je pa občinska uprava sklenila predlagati tudi, naj izvoli občinski odbor v ta odsek 4 člane iz kluba pokojne JNS, eno mesto pa naj zasede kandidat — manjšine. Potem, ko je prisotna delavska delegacija odklonila razpolagati z voljo odsotnega soc. gosp. kluba, za sebe pa izjavila, da odklanja pooblastitev, je obč. odbor izvolil le klubu pokojne JNS pridržano kvoto tujsko-prometnega odseka. H koncu je dal župan na glasovanje še demisijsko župnika Kastelica, ki je bila sprejeta. — Driš.

Vabilo

na redni letni občini zbor »Splošne hranilnice in posojilnice« za Jesenice in okolico r. z. z. o. z. Jesenice-Sava, ki se bo vršil v nedeljo, dne 15. septembra 1935 ob 3. (15.) uri popoldne v srednji dvorani Delavskega doma na Savi s sledečim

dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo preglednikov računov.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Sprejem računskega zaključka.
6. Volitev članov načelstva.
7. Raznoštosti.

Ako bi občini zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se po zadrugi pravilih vrši pol ure pozneje brez ozira na število navzočih članov.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

Jeseniški sport. 25. t. m. se je odigrala na igrišču Kovinarja Jesenice revanšna prijateljska tekma med S. K. Bratstvom in S. K. Kovinarjem. Z ozirom na prejšnjo zma-

Delavsko godbeno društvo „ZARJA“ v Šoštanju

priredi v nedeljo, dne 1. septembra 1935

proslavo 10-letnice društvenega obstoja

Proslava se bo vršila ob vsakem vremenu

Vsi prijatelji delavske godbe iskreno vabljeni

go S. K. Bratstva nad Kovinarjem, so se za to tekmo od strani nekaterih igrancev in ostalih članov S. K. Bratstva določevali že v naprej razni rezultati na pr. 7 : 1 — 10 : 0 itd. Da bi se navedeni rezultat bolj zasigurali, so si najeli znanega ligaškega igrarja G. Slamiča, ki naj bi za njih ustvarjal čudeže. Gost igrar g. Slamič, ki je v moštvo zasedel svoje staro njemu že prirojeno mesto kot srednji krilec je s svojo lepo in požrtvovalno igro dosegel svoj uspeh, dočim moštvo kot tako svoj nepričakovani poraz. Moštvo S. K. Kovinarja, katero je bilo sestavljeno iz treh rezerv, je s svojo požrtvovalnostjo zmagalo s končnim rezultatom 2 : 1 (1 : 1). Vsem prizadetim naj služi to v dokaz, da račun brez krčmarja ni vselej dober.

Krajevna Bratovska skladnica na Jesenicah razglašala: Za mesec september 1935 se določa naslednji vrstni red zdravniške službe ob nedeljah, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer: 1. septembra g. dr. Kogoj Frančišek; 8. septembra g. dr. Čeh Milan; 15. septembra g. dr. Kogoj Frančišek; 22. septembra g. dr. Kogoj Frančišek; 29. septembra g. dr. Kogoj Frančišek.

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo, dne 31. t. m. in 1. sept. ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo ob 3. uri pop. samo ob slabem vremenu) filmsko komedijo »Ljubim te« z Annobelo v glavni vlogi. Dodatki običajni. Sledi »Prodana Venera« za otvoritev sezone.

Paračini

Iz Paračina smo prejeli naslednje za objavo: Dne 14. avgusta je prispel iz Grčije čehoslovaški državljani Dümmler Franc, po poklicu steklar, ki ga je hotela tovarna stekla v Paračinu zaposliti brez predhodnega dovoljenja. Ker je te vrste domačih delavcev v Paračinu, kakor tudi po drugih tovarnah dovolj na razpolago, je sklenilo delavstvo steklarne na svoji konferenci, da pri podjetju radi zaposlitev tega inozemca protestira. Podjetje pa ga je vključilo protestu 19. t. m. sprejelo v delo. Delavstvo ogorčeno nad početjem podjetja, je še isti dan iz protesta ustavilo delo, kar je povzročilo intervencijo Inspekcije dela in Delavske zbornice. Inspekcija dela je zaposlitev inozemca prepovedala, nakar je ta moral zapustiti delo. Delavci pa so se takoj vrtni zopet na delo. Kakor smo informirani namerava imenovani Dümmler priti v delo v steklaro Sv. Križ pri Rog. Slatini, kjer je bil že zaposlen, pa je odšel od tam. Na vesti, da se Dümmler vrne v tovarno Sv. Križ, se je delavstvo silno vznemirilo, ker je tudi tam takih delovnih moči, ki ga lahko nadomestijo, dovolj na razpolago. Opozarjamo tem potom Delavsko

zbornico in Bansko upravo, da zaposlitev Dümmler Franca prepreči, ker se domači steklarji nimajo dela in so brez posla. Prav tako je del delavcev-steklarjev brezposelnih tudi v Hrastniku, vsled česar tudi zaposlitev v Hrastniku ne more priti v poštev.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Sportna rubrika

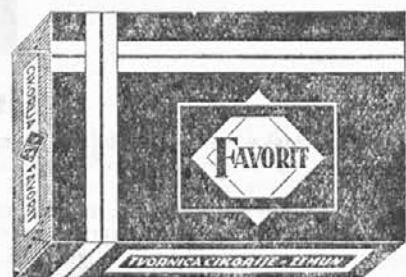
Udeležite se sportnega dne DASK-a v Trbovljah. Dne 31. avg. in 1. sept. ima DASK v Trbovljah svoj sportni dan, v okviru katerega se vrši tudi delavska sportna konferenca ter nastopi v nedeljo popoldne tudi delavska reprezentanca Ljubljane. Opozarjamo na to prireditev vse ljubitelje delavskega sporta iz revirjev, da se udeležijo.

Službeno iz u. o. DNSP. Že nominirana reprezentanca Ljubljane mora biti v nedeljo, dne 1. septembra točno ob 7.10 uri na glavnem kolodvoru. Udeležba na delavski sportni konferenci je za vse člane upravnega odbora delavske sportne podzveze obvezna! Iz Ljubljane se odpeljemo v nedeljo zjutraj z vlakom ob 7.22. Načelnika nogometnih sekcij Grafike in Svobode Ljubljana morata poskrbeti, da se v reprezentanco postavljene igralci pozivu sigurno odzovejo.

Pododbor DNSP za revirje je sestavljen iz: Kuhar predsednik; Bostič tajnik; Vozelj blagajnik; Dolanc in Marn, odbornika. S. Kuhar postane s tem avtomatično podpredsednik DNSP.

VSEM KLUBOM — ČLANOM DNSP. Na konferenco v Trbovlje prinesite s seboj pooblastilo sledeče vsebine:

»Podpisani sportni klub pooblašča s... .. da ga zamore polnomočno zastopati na izredni skupščini Radniške sportne zajednice, ki se vrši v Beogradu dne 7. in 8. septembra 1935.« To pooblastilo, kjer naj ostane mesto za delegata prazno, naj pod-

FAVORIT cikorija

1. najbolj zdrava, zlasti za otroke;
2. rabi manj dragega sladkorja;
3. je naravna, zato najbolj zdravilna;
4. je res čisto domač izdelek!

Gospodinje! Vpoštevajte to, zahtevajte jo!

pišeta predsednik in tajnik ter odtisnite žig kluba. Klubi, ki ne morejo priti v Trbovlje, morajo poslati pooblastilo na Delavsko namučensko sportno podzvezo (Stanko Jurij, Ljubljana, poštni predal 280) najkasneje do 4. septembra 1935.

Sportni dan »DASK-a« v Trbovljah se bo vršil v soboto, dne 31. avgusta in v nedeljo, dne 1. septembra. V soboto so na sporedu ob 9. uri dopoldne brzoturnir prvih moštev trboveljskih klubov; zmagovalec dobi kip nogometaša. Ob 18. uri popoldne propagandne plavalne tekme; nagrade so razstavljene v drogeriji Sanitas. Ob 14.30 uri mladinske tekme Amater : Trbovlje, Retje : Dask; zmagovalec prejme častno diplomu. Ob pol 17. uri šaljiva nogometna old boy tekma Retje : Dask; zmagovalec prejme zlat pokal. Zvečer ob pol 9. uri pa je štafetni bakladni tek po trboveljskih kolonijah, prva dva plasirana dobita nagrade. — V nedeljo ob 9. uri sprejem gostov pred Delavskim domom, nato skupen odhod na igrišče, kjer se bodo vršile lahkoatletске tekme, in sicer: tek na 100 metrov, balkanska štafeta in tek na 1000 metrov, nato kolesarska polževa dirka. Vsi prvo plasirani dobijo krasne nagrade. Popoldne ob 14. uri so nogometne tekme, in sicer: juniorji Hrastnik : Dask, rezerva Rudar : Dask, reprezentanca delavskih klubov Ljubljane : Dask. Med odmoru igra delavska godba. Vabimo cenjeno občinstvo, da se prireditve Daska v čim večjem številu udeležijo ter s tem podpre delavski sport.

RAZGLAS

MESTNO POGLAVARSTVO MARIBOR razpisuje

težaška, zidarska, železobetonska in tesarska dela

za zgradbo nove deške meščanske in dekliške ljudske šole v Magdalenskem predmestju. Ponudbe se morajo oddati najkasneje 9. septembra 1935 do 11. ure na mestnem poglavarstvu. Ponudbe morajo biti zapečatenе ter kolekovane po § 9 zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o taksah z dne 25. marca 1932, Služb. Nov., br. 70-XXIX z dne 26. marca 1932. Kavcija v iznosu 5% od ponujene vsote se mora vložiti pri mestni blagajni mariborski do 10. ure 9. septembra 1935 v vrednotah, ki jih sprejme mestna blagajna. — Pojasnila in ponudbeni pripomočki se dobijo proti plačilu napravni stroškov v mestnem gradbenem uradu, II. nadstr., soba štev. 2, počenši s 30. avgustom 1935.

Predsednik: Dr. Lipold, l. r.

Konzumno društvo za Mežiško dolino

r. z. z. o. z. v Prevaljah

Poštni predal štev. 3.
Telefon interurban štev. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.
Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centr. skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta in pekarna v Prevaljah.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. — Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Vse nove hranilne vloge se na zahtevo vlagatelja takoj izplačajo. — Prodaja se le članom. — Član društva postane lahko vsak. — **Delež znaša samo Din 100.—.**

Delavci in delavke! Kupujte svoje življenjske potrebščine le v svojih zadrugah.

TIVAR- OBLEKE ZA DELO

Kompletne obleke iz
čvrstega gradla

Din 75'—

Amerikanske hlače
iz čvrstega gradla

Din 45'—

Obleke za vsakega
in vsako priliko

TIVAR- OBLEKE